

Het presenteren van de populairste talkshow van Nederland

De rolverdeling tussen Van Nieuwkerk en de tafelheren/-dames

Masterthesis
Julia Doets (371614)
Februari 2014

Het presenteren van de populairste talkshow van Nederland

De rolverdeling tussen Van Nieuwkerk en de tafelheren/-dames

Masterthesis Media en Journalistiek

Erasmus School of History, Culture and Communication

06/02/2014

Julia Doets

Studentnummer: 371614

E-mailadres: Julia.Doets@hotmail.com

Begeleider: drs. A.L. Peeters

Tweede lezer:

Inhoudsopgave

1 Inleiding	6
2 Theoretisch kader	8
2.1 De makers van het programma	8
2.1.1 De publieke omroep	8
2.1.2 De VARA	8
2.2 Karakter van het programma	9
2.2.1 Televisie en genre	9
2.2.1.1 Infotainment	10
2.3 De talkshow	12
2.3.1 <i>Geschiedenis van publieksparticipatie</i>	12
2.3.2 <i>Geschiedenis van de talkshow</i>	12
2.3.3 <i>Belangen en functies van talkshows</i>	14
2.4 De presentator	15
3 Programmaonderdelen De Wereld Draait Door	20
4 Onderzoeksvraag	22
4.1 Onderzoeksmethode	24
5 Resultaten	26
5.1 Houding ten opzichte van de gast	26
5.1.1 Het laten uitpraten van de gasten	26
5.1.2 Serieus nemen van de gast/belachelijk maken van de gast	29
5.1.3 De gast als gespreksonderwerp	30
5.1.4 Aandacht van de presentator en tafelheer voor de gast	31
5.1.5 Omgaan met meningen en ervaringen van de gast	33
5.1.6 Emoties	34
5.2 Houding als presentator	35
5.2.1 Controleur van het gesprek	35
5.2.2 Verteller en belichter	37
5.2.3 Kennis en voorbereiding	39
5.2.4 Houding als luisteraar/doorvragen	41
5.2.5 Kritische houding	43
5.3 Houding presentator ten opzichte tafelheer en andersom	46
5.3.1 Gedrag presentator ten opzichte van tafelheer	46

5.3.2 Gedrag tafelheer ten opzichte van presentator.....	47
6 Conclusie.....	48
7 Literatuurlijst.....	53
Afleveringen voor afleveringbeschrijvingen.....	53
Links van de uitzendingen gebruikt voor analyse	56
Bijlage A: Tabel met gebruikte citaten en bijbehorende aflevering.....	57
Bijlage B: Afleveringbeschrijvingen.....	59
7 februari 2013	59
6 september 2013.....	61
Bijlage C: Transcripten.....	Losse bijlage

1 Inleiding

De Wereld Draait Door, al jaren de populairste talkshow op de Nederlandse televisie. Er kijken dagelijks gemiddeld een miljoen kijkers naar het door de VARA geproduceerde programma. Presentator Matthijs van Nieuwkerk is de bestverdienende presentator van de publieke omroep. (Van Soest, 2012). In 2011 verdiende hij € 493.420,- en hoewel het niet duidelijk is hoeveel hij in 2013 en 2014 verdient, zal zijn salaris in ieder geval niet zijn gezakt. (Van der Hulst, 2013). Van Nieuwkerk zit hiermee ver boven de Balkenendenorm die in 2011 op € 193.000,- vastgesteld was. De publieke omroep moet juist flink bezuinigen omdat het mediabudget van de Rijksoverheid behoorlijk wordt gekort. Waar het budget in 2013 nog € 871 miljoen was, zal het in 2015 nog € 743 miljoen zijn. Ook daarna zal er nog extra bezuinigd worden. (Rijksoverheid, z.j. a). Zeker in een tijd dat de publieke omroep behoorlijk moet bezuinigen, is het opvallend dat Van Nieuwkerk zo'n hoog salaris heeft.

Interessante informatie hierbij zijn de kijkcijfers van de DWDD spin-off De Zomer Draait Door. Dit programma werd in 2009 van 2 juni tot 3 juli elke werkdag en op zaterdag uitgezonden en gemaakt door hetzelfde productieteam als DWDD. Het werd echter niet gepresenteerd door Van Nieuwkerk maar door een duo: Froukje Jansen met Waldemar Torenstra of Art Rooijackers. In De Zomer Draait Door zat geen tafelheer of tafeldame. Qua succes was er een groot verschil tussen de 'normale' en de 'zomer' variant. Waar DWDD gemiddeld een miljoen kijkers trekt, trok DZDD gemiddeld 400.000 kijkers. (Radio.nl, 2009). Ook kreeg het programma veel kritiek te verduren. Zelfs Van Nieuwkerk zei erover: "Het troosteloze woord zomeruitverkoop drong zich bij mij op. En niet alleen bij mij heb ik begrepen." (VARAgids, 2009). Van Nieuwkerk blijkt dus erg belangrijk te zijn voor de kijkcijfers van het programma.

Zelf geeft Van Nieuwkerk in 2012 in het NTR programma '5 jaar later' aan zich niet ongemakkelijk te voelen bij zijn, voor de publieke omroep, hoge salaris: "Ik heb een dagelijks, succesvol programma. Als je het zo bekijkt, zou ik ook bij de bestbetaalde presentatoren moeten horen, dat zou ik wel denken ja." Niet iedereen deelt deze mening met hem. Staatssecretaris Sander Dekker van onderwijs, cultuur en wetenschap heeft bijvoorbeeld gezegd: "Ik doe een moreel appel op de presentatoren die nu nog veel meer verdienen dan een minister, om vrijwillig wat in te leveren. Er vallen door de bezuinigingen veel banen weg in Hilversum. Iedereen die daar dan een fors hoger salaris dan normaal verdient, zou zich eens goed achter de oren moeten krabben." (Navis, 2013). Het hoge salaris van onder andere Van Nieuwkerk zorgt dus voor discussie.

Een vast onderdeel van De Wereld Draait Door is de *tafelheer* of *tafeldame*¹. Aan het begin van de show zitten presentator Matthijs van Nieuwkerk en deze sidekick apart van de andere gasten op twee krukken, waar de sidekick van Van Nieuwkerk de mogelijkheid krijgt om een onderwerp aan te dragen: “Claudia, hoe beginnen we de dinsdag?” (15 januari 2013). Hierna krijgt deze tafelheer een paar minuten de kans om over dit onderwerp te vertellen. Vervolgens zegt Van Nieuwkerk steevast: “Aan tafel!” Hij neemt plaats aan het hoofd van de tafel, de tafelheer zit vanuit de kijker gezien altijd links van hem. De tafelheer blijft hier de gehele uitzending zitten en heeft de mogelijkheid om zich te mengen in alle gesprekken die Van Nieuwkerk met zijn gasten voert.

In het verleden hebben zich een aantal incidenten voorgedaan met tafelheren. Zo is Prem Radhakishun een tijd niet welkom geweest in DWDD. Hij had zich als tafelheer in november 2010 negatief uitgelaten over een columnist van *De Volkskrant*. In een gesprek met de hoofdredacteuren van *De Volkskrant* en *NRC Handelsblad* zei hij: “Ik heb tal van voorbeelden van de onbetrouwbaarheid van *De Volkskrant*. Jean Pierre Geelen is een van de grootste hypocrieten, waarvan ik vernomen heb dat hij het met kleine kinderen doet. Ik heb er geen bewijs van, maar zo schrijft hij ook.” Prem was na deze opmerking bijna een jaar niet welkom in DWDD. Als tafelheer kun je je kennelijk niet permitteren om alles te zeggen, er zijn bepaalde regels waar je je aan dient te houden.

De rollen van de presentator en van de tafelheer in de De Wereld Draait Door staan centraal in deze thesis. Aangezien hij voor een presentator van de publieke omroep veel verdient, is het interessant om te kijken naar wat er opvallend en bijzonder is aan hoe hij presenteert. En wat is de rol van de tafelheer in De Wereld Draait Door? Is deze sidekick een soort hulpje van de presentator of niet? Vervullen presentator en tafelheren dezelfde rollen, of nemen zij juist geheel verschillende taken op zich? De onderzoeksvraag die hierbij centraal staat is:

Hoe vervullen de presentator en tafelheer in De Wereld Draait Door de verschillende taken van een presentator?

In de literatuur is veel informatie te vinden over de rol van de presentator in een talkshow, maar onderzoek naar de rol van de sidekick is moeilijk te vinden. Door dit onderzoek te richten op de rol van de presentator en de sidekick, sluit het onderzoek dus goed aan bij eerder gedaan onderzoek, maar wel met een geheel nieuwe invalshoek.

---

¹ In verband met de leesbaarheid zal in deze thesis verder de term ‘tafelheer’ gebruikt worden. Waar tafelheer staat, kan dus ook tafeldame gelezen worden.

2 Theoretisch kader

Er zijn drie onderwerpen van belang om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden: de makers van het programma, het karakter van het programma en de rol van de presentator en tafelheer. Deze drie onderwerpen zijn dan ook de hoofdthema's in dit theoretisch kader.

Onder de makers van het programma vallen de publieke omroep en de VARA, onder het karakter van het programma vallen genre en talkshow en als laatst wordt er theorie besproken over de rollen en taken van een presentator en over de sidekick.

2.1 De makers van het programma

Het is belangrijk om stil te staan bij de functies van de publieke omroep en te weten door welke omroep DWDD wordt geproduceerd. De functies en uitgangspunten van de publieke omroep en de specifieke omroep van een programma zijn namelijk belangrijk en bepalend voor de programma's die door hen gemaakt worden.

2.1.1 De publieke omroep

Op de site van de Rijksoverheid (z.j. b) is te lezen dat het maken van een gevarieerd en kwalitatief hoogstaand aanbod van programma's op het gebied van informatie, cultuur, educatie en verstrooiing het doel van de publieke omroep is. De publieke omroep moet voor alle groepen in de samenleving aanbod verzorgen. Er moeten bijvoorbeeld ook programma's worden gemaakt voor kunst en cultuurliefhebbers en er is ook een omroep voor Boeddhisten, de Boeddhistische Omroep Stichting. De publieke omroep is er dus niet alleen voor het grote publiek.

Een andere kernfunctie van de publieke omroep is onafhankelijke en betrouwbare nieuwsvoorziening. De kosten van de publieke omroep worden door de Rijksoverheid betaald. In 2013 was dit zo'n € 743 miljoen, maar hiervan werd ongeveer een derde terugverdiend door de STER-reclames. (Rijksoverheid, z.j. b).

2.1.2 De VARA

De VARA (Vereniging Arbeiders Radio Amateurs) werd in 1925 opgericht, ontstaan uit de emanciperende arbeidersbeweging en met het ideaal: "De omroep van het vrije woord, van de geestelijke en zedelijke verheffing van de arbeidende bevolking en van het nuttig en aangenaam bezig houden." (VARA, z.j. a). Eind jaren '60 wilde de VARA een groter, progressief georiënteerd, publiek trekken. Eind jaren '70 werd de band tussen de VARA en de

Partij van de Arbeid en het Nederlands Verbond van Vakverenigingen (later samen met Nederlands Katholiek Vakverbond gefuseerd tot Federatie Nederlandse Vakbeweging) steeds losser. Tegenwoordig beschrijft de VARA zichzelf als “princiepelijk onafhankelijke, maar nog wel ideëel verwante, VARA van nu” (VARA, z.j. b). Op de site van de VARA (z.j. b) is te lezen dat de omroep een onafhankelijk en progressief karakter nastreeft en door sociaaldemocratische idealen en het humanisme bij wil dragen aan een samenleving waarin zoveel mogelijk burgers aan het publieke debat deelnemen, participeren in cultuur en maatschappij en zo goed mogelijk geïnformeerd zijn. De programma’s van de VARA onderscheiden zich door progressieve inhoud, professionele kwaliteit, originaliteit, toegankelijkheid, betrokkenheid, kritisch vermogen, humor en lef. (VARA, z.j. b). Door de Rijksoverheid wordt de VARA sociaaldemocratisch genoemd. (Rijksoverheid, z.j. c).

2.2 Karakter van het programma

2.2.1 Televisie en genre

Het woord genre is het Franse woord voor ‘type’ (Bignell & Orlebar, 2005, p. 59). Het belang van genres wordt door verschillende auteurs onderstreept. Zo geven Biltreyst en Meers (2004) aan dat de media-industrie genres gebruikt als promotiemiddel om publiek aan te spreken, zoals ze dit ook kunnen doen door het inzetten van bekendheden. Zo’n ster trekt publiek en inpassing in een bepaald genre doet dit ook. (p. v). Op basis van de indeling van een programma in een bepaald genre, weet het publiek wat ze van dit programma kunnen verwachten. Stel, je houdt van talkshows en kent *De Wereld Draait Door* niet. Als je leest dat het een talkshow is, ben je waarschijnlijk geïnteresseerd in het programma. Of je leest in de televisiegids dat er een soap wordt uitgezonden. Ben je geen soapliefhebber, weet je dat je dit programma kunt overslaan. Ook Bignell en Orlebar onderstrepen dit: “In the same way as casting a known television personality or performer, the recognition of familiar genre conventions provides both security and appeal for the audience.”

Zo’n genre ontstaat volgens Fourie (2001) door het alsmaar herhalen van kenmerken, waardoor de conventies worden bevestigd. Van Bauwel zegt in *Film/TV/Genre* (Biltreyst & Meers, 2004) dat genres gedefinieerd kunnen worden als “een op codes gebaseerde reeks van formules en conventies die aangeven hoe binnen een bepaalde culturele context cultuurproducten in onderscheiden categorieën worden ondergebracht.” (p. 125). Genres zijn volgens haar niet stabiel en statisch, maar juist veranderlijk. Van Bauwel is van mening dat

genres systemen van oriëntatie, verwachtingen en conventies tussen de industrie, de tekst en de kijkers zijn (p. 125).

2.2.1.1 Infotainment

Bardoel, Vos, Van Vree en Wijfjes (2002) stellen dat het toestaan van binnenlandse commerciële omroepen een belangrijk moment voor het entertainmentgenre op de Nederlandse televisie was. In 1989 kwam de eerste commerciële omroep in Nederland op tv: RTL Véronique. Het uitzenden gebeurde vanuit het buitenland. Toen in 1992 binnenlandse commerciële omroepen werden toegestaan, was er ineens veel meer concurrentie voor de publieke omroep. Waar de publieke omroepen eerst enkel met elkaar concurreerden, en zich daarom vooral door hun idealen lieten leiden, was de situatie nu behoorlijk anders. Kijkcijfers kregen een grotere rol en werd er daarom meer entertainment uitgezonden. (Bardoel et al., 2002).

Ondanks de opmars van entertainment vond men het wel belangrijk dat nieuws en feitelijke informatie nog bekeken zouden worden. De oplossing voor de dalende kijkcijfers van informatieve programma's werd gezien in infotainment. (Bardoel et al., 2002).

Infotainment is het genre dat informatie en vermaak combineert. De eerdergenoemde hybriditeit van genres is hier duidelijk zichtbaar: infotainment zit tussen amusement en informatief in. In tabel 1 is te zien hoe Brants en Neijens (1998, p. 153) de kenmerken van informatieve en amusementsprogramma's weergeven. Hoewel deze in de tabel zijn gepresenteerd als twee uitersten, zijn er in werkelijkheid veel programma's die juist een mengvorm van beide zijn: infotainment programma's. In infotainment zijn dus kenmerken uit zowel informatieve als amusementsprogramma's terug te zien.

Tabel 1. Kenmerken van informatieve en amusementsprogramma's (Brants & Neijens, 1998, p. 153).

	Informatieve programma's	Amusementsprogramma's
Onderwerp	Over partijprogramma's en politieke standpunten	Persoonlijke kenmerken van politici/human interest
Stijl	Presentator is professioneel	Presentator is ook persoonlijkheid
	Serieus	Informeel stijl
	Informatief	Vermakelijk
	Afstandelijk	Empathisch
	Confronterend in plaats van open	Open in plaats van confronterend
	Objectief	Meer subjectief
	Zonder waardeoordeel	Soms wel waardeoordeel
Format	Zakelijke setting	Amuserende setting
	Geen muziek en andere 'sandwich elementen'	Muziek en andere 'sandwich elementen'
	Geen participerend publiek	Participerend publiek

Ook John Hartley (in: Creeber, 2001) constateert dat infotainment belangrijk is geworden in de media. Hij stelt echter wel dat voor kwaliteitsjournalistiek het goed informeren en opvoeden van de burger centraal moet staan en dat vermaak geen taak voor journalistiek is. Hartley signaleert ook dat nieuws- en discussieprogramma's waarin geen entertainende elementen zitten slecht bekeken worden. Hij komt daarom tot de conclusie dat een discussieprogramma vermakelijk moet zijn om (een groot aantal) burgers te kunnen bereiken.

2.2.1.3 Infotainment en De Wereld Draait Door

Het programma De Wereld Draait Door valt zonder twijfel onder infotainment. Het programma is duidelijk een mengvorm van informatief en amusement. Zo komen er items aan bod die wat betreft onderwerp informatief zijn. Het publiek wordt ook niet geacht om te participeren in de uitzending, behalve door op gezette momenten te klappen. Een voorbeeld van zo'n moment is na het optreden van een band of artiest. Deze dagelijkse muziekrubriek is echter juist weer een voorbeeld van amusement. Ook het dagelijkse item 'De TV Draait Door' is een voorbeeld van amusement. Het belangrijkste doel van dit item is vermaak, niet het verschaffen van informatie. De onderwerpen waarover de verschillende gasten komen praten vallen soms onder informatief, maar vaak ook onder amusement. Sommige gesprekken zijn wat serieuzer en gaan bijvoorbeeld over politieke standpunten. Andere gesprekken zijn veel lichter van onderwerp en gaan bijvoorbeeld over een film die binnenkort uitkomt.

Wel kan gesteld worden dat alle onderdelen die in DWDD aan bod komen *ook* amuserend zijn. Hoewel sommige onderwerpen meer naar informatief dan naar amusement neigen, moet er wel worden gezorgd dat de kijkers niet wegzappen. Er komen veel verschillende soorten onderwerpen aan bod, die lang niet alle kijkers (gemiddeld 1 miljoen, Rombouts, 2013)) zullen interesseren. Als de gesprekken toegankelijk en amuserend zijn, zullen de kijkers eerder in het gesprek geïnteresseerd zijn en dus minder snel geneigd zijn om weg te zappen, ook als ze niet ontzettend in het onderwerp geïnteresseerd zijn. Ook het feit dat de gesprekken nooit erg lang duren (over het algemeen niet veel langer dan tien minuten), zorgt ervoor dat je als kijker eerder geneigd bent te blijven hangen voor het volgende gesprek, dan wanneer de gehele uitzending in het teken van één onderwerp zou staan.² Gregori (2000, p. 15) definieert een talkshow als "entertainment through talk" en dit past goed bij De Wereld Draait Door.

---

² Hierbij moet worden vermeld dat er bij uitzondering afleveringen zijn die in het teken van één onderwerp staan. Een voorbeeld hiervan is de 1000e DWDD aflevering op 17 mei 2011, die in het teken stond van Willem Duys.

2.3 De talkshow

2.3.1 *Geschiedenis van publieksparticipatie*

Munson (1993) noemt dat publieksparticipatie in de media voor het eerst voorkomt in achttiende eeuwse tijdschriften. Het doel van deze magazines was tweeledig: enerzijds wilden ze de publieke opinie beïnvloeden, anderzijds wilden ze een podium bieden voor dichters en essayisten. Deze tijdschriften waren een gevolg van de zeventiende eeuwse Engelse koffiehuisen waar intellectuelen discussieerden over De Verlichting en kunsten. Naast gesprekken over deze onderwerpen werd er ook regelmatig geroddeld. Dit werd opgepikt door de eerste tijdschriften. Munson noemt dat hoewel ze nauw verbonden met de intellectuele koffiehuisen waren, ze pretentius gedrag op satirische wijze belachelijk maakten. Positiever stonden ze tegenover eenvoudige gedragswijzen.

Het belangrijkste verschil met de periode hiervoor was volgens Munson dat de toeschouwer nu meer kon dan enkel toekijken. Door enkel toe te kijken, stem je eigenlijk stilzwijgend in met andermans autoriteit op het gebied van kennis en rede. De nieuwe mogelijkheden om je stem te doen gelden hadden dit veranderd. In De Verlichting vond men het juist erg belangrijk om zelf na te denken en je eigen keuzes te maken. Participatie was dus erg belangrijk. Mensen (of eigenlijk: mannen) konden nu actief deelnemen in de publieke, rationale wereld.

2.3.2 *Geschiedenis van de talkshow*

Voordat de talkshow op televisie te zien was, werden er op de radio ook al talkshows uitgezonden. Munson (1993) noemt dat er in de Verenigde Staten in het seizoen 1928-1929 21 radioprogramma's uitgezonden werden die onder deze noemer vallen. In het seizoen 1947-1948 was dit aantal gestegen naar 55. In beide gevallen betekende dit een vertegenwoordiging van rond de 20 procent van het totale radioaanbod. In zulke radiotalkshows werden vele onderwerpen besproken zoals nieuws en actuele zaken, geloof, hobby's, kunst, bekende mensen en huishoudelijke zaken. (Munson, 1993).

De eerste talkshow op televisie werd uitgezonden in de Verenigde Staten. De eerste aflevering van 'The Joe Franklin Show' kwam in 1951 op televisie en in de laatste aflevering in 1993. Bignell en Orlebar (2005) omschrijven de gasten van de eerste talkshows in de Verenigde Staten als 'mensen die als individu een minderheid presenteren'. Deze minderheden waren op zoek naar een stem. Het voorbeeld dat zij hiervan geven is een donkere, single moeder die in een talkshow aandacht vraagt voor de positie van alle donkere,

single moeders. Zo kwam er aandacht voor de belangen van de desbetreffende groep en werd de groep machtiger. In deze talkshows was zo dus sprake van publieksparticipatie.

In zulke talkshows waren experts aanwezig die de ervaringen van het individu in een breder kader plaatsten. Deze experts vertelden bijvoorbeeld over de rechten waar het individu zich op kon beroepen, maar in sommige gevallen ook over medicijnen of psychoanalyse. Het erbij halen van deze experts was met name bedoeld om de woede en onmacht van het individu om te zetten in een probleem waar iets aan gedaan kan worden. Er was echter een ander belangrijk resultaat van de aanwezigheid van deze experts: de rechten van de groep werden versterkt en ook kreeg de groep meer informatie over het oplossen van het gemeenschappelijk probleem.

Bignell en Orlebar (2005) schetsen een nogal negatief beeld van hoe een aflevering van de gemiddelde talkshow in de Verenigde Staten er momenteel vaak aan toe gaat. Regelmatig krijgen verschillende gasten het met elkaar aan de stok en dit leidt soms zelfs tot een fysieke confrontatie. Ook zeggen ze dat de talkshow, met name in de Verenigde Staten, meer een vorm van 'light entertainment' is geworden. Dus meer infotainment, luchtiger van toon.

2.3.3 De Wereld Draait Door bekeken als talkshow

Zoals de gemiddelde Amerikaanse talkshow nu heel anders is dan de eerste talkshows, is ook in DWDD niet veel meer terug te zien van de originele vorm van de talkshow. De gasten in DWDD zijn juist personen uit de actualiteit en hoewel het programma deze gasten wel een platform biedt, gaat het niet per se om mensen die een minderheid representeren. De gasten worden uitgenodigd omdat ze op een bepaalde manier gerelateerd zijn aan een onderwerp uit de actualiteit. Vaak zijn het experts, maar dit hoeft niet per se. Regelmatig zijn er bijvoorbeeld fans of ervaringsdeskundigen aanwezig. Ook is het programma meer een vorm van light entertainment, zoals we ook hebben gelezen in de paragraaf over infotainment. In een uitzending komen zowel amuserende als meer informatieve onderdelen aan bod. Ook van publieksparticipatie is bij DWDD geen sprake. Het publiek wordt geacht zich stil te houden, met uitzondering van applaudiseren op bepaalde momenten.

Maar ook met de huidige vorm van een talkshow in de Verenigde Staten heeft DWDD niet veel gemeen. Zelden krijgen gasten een confrontatie met elkaar, en tot fysiek geweld is het nog nooit gekomen. DWDD heeft meer gemeen met 'Voor de vuist weg', de eerste Nederlandse talkshow. Dit programma werd voor het eerst uitgezonden in 1963 en gepresenteerd door Willem Duys. De formule was afkomstig van het Amerikaanse 'The

Tonight Show' dat daar sinds 1954 wordt uitgezonden (Geschiedenis 24, 2011). De redactie van DWDD zegt zelf ook zich hiermee verwant te voelen (De Wereld Draait Door, z.j. c). Willem Duys is voor Matthijs van Nieuwkerk een belangrijk voorbeeld. "Het gemak, de eloquentie, de improvisatie, hij was er een meester in. Zijn programma heette niet voor niets Voor de Vuist Weg, hij deed maar wat, en dat deed hij als de beste." (Radio.nl, 2011). De 1000ste aflevering van De Wereld Draait Door, uitgezonden op dinsdag 17 mei 2011, was daarom een hommage aan Willem Duys. De aflevering was geheel gewijd aan het tv-oeuvre van Duys. Duys en zijn vrouw Mary waren ook aanwezig in de studio. Mies Bouwman was tafeldame en andere gasten waren collega's, vrienden en muzikanten Toots Thielemans, Bob Rooyens, Fred Oster, André van Duin, Lee Towers, Tonny Eyck, Patricia Paay, Aleid Rensen, Martine Bijl en Bert van der Veer.

2.3.3 Belangen en functies van talkshows

In de vorige paragrafen is de geschiedenis van de talkshow en hoe een gemiddelde talkshow er tegenwoordig aan toe gaat beschreven. Ook is er gekeken hoe De Wereld Draait Door zich hiertoe verhoudt. Maar waarom is een talkshow van belang voor de samenleving?

Nieuws en actualiteitenprogramma's laten ons zien wat er gebeurt in de wereld om ons heen. We krijgen zo bijvoorbeeld informatie over discussies in de Tweede Kamer en over nieuwe maatregelen en wetten. Veel mensen kijken niet naar debatten die in de Tweede Kamer worden gevoerd, maar krijgen hierover informatie door bijvoorbeeld het nieuws en actualiteitenprogramma's. Ook zien we in talkshows hoe mensen denken over die maatregelen en wetten et cetera. Het wordt daarom voor de kijker duidelijk welke consequenties deze maatregelen en wetten voor het dagelijks leven gaan hebben. Zonder deze extra informatie kunnen de maatregelen en wetten abstract zijn, maar door gesprekken in talkshows krijgen ze meer betekenis. In plaats van de 'kale, abstracte informatie' uit het nieuws, wordt het door praatprogramma's concretere kennis. (Costera Meijer & Van Dijck, 2001). Naast deze belangrijke functie biedt zo'n programma de mogelijkheid voor politici om, indien nodig, hun visie toe te lichten.

Omdat we informatie over belangrijke gebeurtenissen op het gebied van politiek en maatschappij krijgen, zijn media volgens Costera Meijer en Van Dijck een noodzakelijke voorwaarde voor een moderne democratische cultuur. Om kritische vragen te kunnen stellen, te kunnen meedenken en meebeslissen moet je als burger namelijk wel goed op de hoogte zijn van actuele zaken. Door goede informatie kun je als burger tijdens verkiezingen een afgewogen stem uitbrengen. (Costera Meijer & Van Dijck, 2001). "Praatprogramma's zijn bij

uitstek geschikt als platform voor democratische beraadslaging, voor het voeren van een deliberatief gesprek. Meer dan andere programma's bieden ze ruimte om te reflecteren op nieuws en actualiteiten." (p. 31).

Naast het belang van talkshows voor een goede democratie, kunnen deze programma's nog een belangrijke rol vervullen. Ze kunnen ook fungeren als een 'dorpsplein'. Het dorpsplein is een publieke ruimte waar in principe elke burger aan het gesprek kan meedoen en waar er over van alles wordt gepraat. In een talkshow is dit ook van toepassing. Iedereen kan dit volgen, al is het dan op televisie. (Costera Meijer & Van Dijck, 2001). Het is dus een vorm van publieksparticipatie. Daarnaast is een talkshow voor het publiek een informatiebron om een mening te vormen. Op televisie, en zeker in talkshows, zijn mensen met verschillende achtergronden en ideeën te zien. De beelden die de programmamakers hebben geselecteerd gebruiken wij om onze eigen houding, opvattingen en gedrag te bepalen. Televisie helpt ons dus een houding ten opzichte van de wereld aan te nemen. (Costera Meijer & Van Dijck, 2001).

Tinberg en Erler (2002) hebben een soortgelijke opvatting. Ze zijn van mening dat talkshows gezien kunnen worden als een soort microkosmos, waarin ideeën over sociale en culturele problemen getest worden en waarin ook consensus bereikt wordt. Reesink en Hermes stellen in hun boek *Inleiding televisiestudies* (2003) zelfs dat een talkshow een bepaald wereldbeeld, ofwel ideologie, aan zijn kijkers kan overbrengen. Zo'n ideologie wordt door hen gedefinieerd als een "samenhangend systeem van ideeën waarmee elementen van cultuur en samenleving kunnen worden begrepen". (p. 47).

2.4 De presentator

Een erg belangrijk onderdeel van een talkshow is de presentator. De Engelse term 'host' geeft het al aan: gastheer, ontvangende. Door het leiden van het gesprek bepaalt deze host ook de toon en inhoud van het programma. De manier waarop de presentator zijn of haar rol vervult is dan ook van groot belang voor de kwaliteit van het programma, maar ook voor het aantrekken van kijkers. De presentator bepaalt in grote mate hoe gasten worden aangesproken. Dit hangt grotendeels af van de persoonlijkheid en de opstelling van de presentator. Costera Meijer en Van Dijck (2001) stellen dat wanneer je van een empathische aanpak houdt, je Catherine Keijl zal verkiezen boven Paul de Leeuw. Wanneer je juist een provocerende aanpak prefereert, zal je je meer aangetrokken voelen tot programma's van Paul de Leeuw.

Zoals besproken beschrijven Costera Meijer en Van Dijck dat de kwaliteit van een programma in grote mate afhangt van de professionele vaardigheden van de gespreksleiders. Zij bedoelen hiermee de publieke kwaliteit van het programma, dus de waarde van een programma voor de samenleving zoals beschreven in paragraaf 2.3.4. Interviewtechniek, gespreksopbouw, goede inhoudelijke voorbereiding en het vermogen om goed te luisteren en door te vragen zijn hiervoor erg belangrijk. Daarnaast noemen Costera Meijer en Van Dijck vijf waarden die centraal staan in de houding van de presentator en dus belangrijk zijn voor zowel het aantrekken van kijkers als de publieke kwaliteit van het programma: 1. respect, 2. empathie, 3. relationeel mensbeeld, 4. gepaste emotie en 5. gepaste distantie.

1. Respect voor de gast kan worden teruggezien in of deze in mag uitpraten en niet wordt onderbroken. Een respectvolle houding blijkt ook wanneer de gast serieus wordt genomen. Daarnaast wordt hierbij meegenomen of het gesprek over de gast of over de presentator gaat en of de presentator de gast niet als karikatuur neer wil zetten. Er is dus sprake van een respectvolle houding wanneer er wordt geluisterd naar de gast en interesse wordt getoond in diens antwoord.

2. Empathie kan de presentator uiten door zijn volle concentratie en aandacht aan de gast te besteden. De presentator moet zich betrokken tonen bij de gast en geïnteresseerd zijn in zijn of haar verhaal. Er moet naar worden gestreefd de ervaring(en) en/of mening(en) van de gast zo goed mogelijk uit de verf te laten komen. De presentator wordt dus geacht de gast te helpen met het zo duidelijk mogelijk verwoorden van zijn argumenten. Als de presentator laat merken verveeld te zijn, en het programma vooral op leedvermaak gericht is, is dat juist niet empatisch.

3. Ook is het belangrijk dat de presentator een relationeel mensbeeld schetst. Wanneer de presentator de gast benadert als een persoon die in een netwerk van relaties leeft en daarvan afhankelijk is, staat deze gast symbool voor een groep mensen in Nederland. Als de gast echter wordt benaderd als geïsoleerd individu, staat deze niet meer symbool voor een grotere groep mensen, wat ten koste gaat van de publieke kwaliteit van het programma.

4. Gepaste emotie uit zich in hoe de presentator met emotie omgaat. Wordt het als ongepast gezien wanneer de eigen emoties aan bod komen of juist niet? Lijkt het alsof de presentator ongepast nieuwsgierig is naar persoonlijke belevingen van de gast? Of heeft de gast de mogelijkheid bepaalde dingen voor zichzelf te houden? Het kan lijken alsof er zoveel mogelijk wordt gepoogd om de gast aan het huilen te krijgen maar er kan juist ook respectvol op een huilende gast worden gereageerd.

5. Gepaste distantie uit zich in of de gast de mogelijkheid heeft om zelf te bepalen wat hij/zij wil laten zien. De presentator moet goed aanvoelen of een gast over een bepaald onderwerp verder wil uitweiden of niet. Distantie moet echter niet te ver worden doorgevoerd. De presentator moet zich niet onverschillig of zelfs bot gedragen. Hij moet zich wel betrokken tonen bij de gast, zoals beschreven in de alinea over een empathische houding.

Ook Wayne Munson beschrijft in zijn boek *All talk* (1993) vijf belangrijke punten voor een goede presentator. 1. De presentator moet een ‘showman’ zijn: hij moet autoritair zijn zodat hij het gesprek goed kan leiden en de gasten niet constant door elkaar zullen praten. Munson zegt echter dat het zelfs voor de beste presentator niet te voorkomen is dat dit soms gebeurt. 2. Ook moet de presentator welbespraakt zijn en een goede uitstraling en humor hebben. Dit vergemakkelijkt het gesprek en zorgt ervoor dat het gesprek voor de kijker prettig is om te volgen. 3. Daarnaast is het belangrijk dat de presentator zich heeft ingelezen in de onderwerpen en erover heeft nagedacht. 4. Ook is het belangrijk dat hij commentaar geeft en zorgt dat er wordt ingegaan op uitspraken die worden gedaan. Als iemand een opvallende uitspraak doet, is het de taak van de presentator om door te vragen. 5. Als laatste belangrijke taak noemt Munson dat de presentator als verteller en belichter moet optreden. Hij moet het onderwerp en de gasten inleiden en ook tijdens het gesprek is het zijn taak om bepaalde zaken toe te lichten en te verhelderen. Als de gast het bijvoorbeeld over een bepaalde organisatie heeft die niet bij alle kijkers bekend is, of een bepaalde afkorting gebruikt waarvan niet iedereen de betekenis kent, is het de taak van de presentator om dit te signaleren en hier toelichting op te vragen of geven.

Johannes Botes en Jennifer Langdon (2006) hebben een artikel gepubliceerd over presentatoren van publieke radiotalkshows. Zij hebben hiervoor tien prominente presentatoren uit de Verenigde Staten geïnterviewd en onder andere gevraagd wat volgens hen belangrijke taken zijn voor een host van zo’n radiotalkshow. Er kwamen vier belangrijke punten naar voren.

1. Goed luisteren werd door een meerderheid van de presentatoren als belangrijkste taak genoemd. In plaats van nadenken over wat de volgende vraag zou moeten zijn, moet de presentator goed luisteren naar het antwoord van de geïnterviewde. De volgende vraag komt daar namelijk vaak uit voort. Ook voor het publiek is het belangrijk dat de presentator goed luistert. De presentator kan zo namelijk de gasten bijstaan om hun standpunt duidelijk te maken voor andere deelnemers aan het gesprek en luisteraars.

2. Naast goed luisteren is volgens de talkshowhosts het hebben van de controle over de uitzending een belangrijke taak voor de presentator. Het is belangrijk dat de presentator in

staat is om een discussie die afwijkt van het originele onderwerp of een discussie die oververhit raakt weer onder controle te krijgen. Een van de geïnterviewde presentatoren zegt dat de taak van de presentator niet is om achterovergeleund naar de discussie te luisteren, maar om het gesprek onder controle te houden en zorgen dat het begrijpelijk en leerzaam is. Alle presentatoren zijn het erover eens dat geschreeuw meteen gestopt moet worden. Een van de presentatoren wijst de geïnterviewden zelfs altijd op opgestelde basisregels: “Before we go on the air I always put the ground rules out, and say, you will have time to express yourself, you don’t need to interrupt, you don’t need to shout, you don’t need to do any of these things. You are here because we want to hear what you have to say.” (p. 277).

3. Ook het verduidelijken van standpunten wordt als belangrijke taak genoemd. De presentator moet zorgen dat het duidelijk is waar de geïnterviewden het precies over hebben. Een van de presentatoren zei dat hij dit ook als ‘eerlijkere communicatie’ ziet, omdat het gesprek dan dieper gaat dan de standaard promotiepraatjes. Een andere presentator zei dat hij dit ook doet om de gasten hun standpunt en achterliggende gedachte zo duidelijk mogelijk uit te laten leggen. De luisteraars krijgen zo de duidelijkste informatie over het onderwerp.

4. De laatste veelgenoemde taak is het bevorderen van de kennis van het publiek. Acht van de tien geïnterviewde presentatoren zeggen dan ook expliciet dat ze met hun werk de kennis van het publiek over actuele zaken wilden vergroten. Een presentator wil graag dat luisteraars na afloop zeggen: “You know what, I am better informed for that experience. That it wasn’t simply that I was entertained or that I laughed or I mocked the other side but that I have a more universal understanding of that issue, of that event, of that personality than I would have had.” (p. 278). Een andere presentator zegt erover: “It helps them [the listeners] to make intelligent choices about their lives and that’s where they go when they want to find out more information about virtually any topic. You know that you could probably hear it on public radio in a way that will allow you to understand it in depth.” (p. 278).

Zoals in paragraaf 2.3.2 besproken, schetsen Bignell en Orlebar (2005, p. 69) een nogal negatief beeld van de gemiddelde talkshow in de Verenigde Staten. Gasten krijgen het regelmatig met elkaar aan de stok en dit leidt soms zelfs tot een fysieke confrontatie. Waar de rol van de presentator volgens Bignell en Orlebar vroeger vooral sociale normen representeerde, is de presentator nu vooral bezig met het regiseren van confrontaties. Hij is een soort ringleider die het publiek aanmoedigt om hun afschuw over een of meerdere gasten uit te spreken. Ook zijn er veel minder vaak experts aanwezig dan vroeger, waardoor het professionele karakter nog minder wordt gewaarborgd.

Het beeld dat door Bignell en Orlebar wordt geschetst staat, zoals genoemd, mijlenver af van DWDD. Van Nieuwkerk lijkt er absoluut niet op uit te zijn om (fysieke) confrontaties tussen gasten uit te lokken. Ook is hij niet bezig het publiek hun afschuw over zijn gast(en) uit te laten spreken. Het publiek heeft juist een passieve rol. Daarnaast zijn de gasten in DWDD regelmatig, zoals eerder genoemd, juist wel experts. Hoe zit het echter met de verschillende rollen en taken die in deze paragraaf zijn besproken? Hoe gedraagt Van Nieuwkerk zich als we dat bekijken aan de hand van de publicaties van Costera Meijer en Van Dijk, Munson en Botes en Langdon?

Zoals in de inleiding aangegeven, speelt in deze thesis ook de sidekick een belangrijke rol. Er is hiervoor gekozen omdat deze een belangrijke rol in het programma heeft. De naam sidekick geeft het al aan; dit ‘hulpje’, ‘maatje’ staat de presentator bij. In DWDD worden de sidekicks ‘tafelheer of –dame’ genoemd. Deze term geeft aan dat de tafelheer volwaardig gesprekspartner aan tafel is en dat deze bezig is met het ontvangen van de gasten en het ondersteunen van de gesprekken. Zo’n tafelheer neemt zijn eigen ‘imago’, zijn persoonlijke stijl, mee aan tafel. Als bijvoorbeeld Jan Mulder tafelheer is, verwacht je dat hij kritisch gaat zijn et cetera.

3 Programmaonderdelen De Wereld Draait Door

Om inzicht te krijgen in de vaste onderdelen en patronen van de uitzendingen van De Wereld Draait Door zijn de onderdelen van twee afleveringen beschreven. Deze afleveringbeschrijvingen, van 7 februari en 6 september 2013, zijn toegevoegd als bijlage B. Door deze afleveringbeschrijvingen krijgen we een duidelijk beeld van vaste items en opbouw in het programma. De TV Draait Door komt bijvoorbeeld in allebei de afleveringen aan bod. Ook Lucky TV is een vast onderdeel. Er zijn echter ook vaste onderdelen die niet dagelijks aan bod komen. Een voorbeeld hiervan, dat niet in deze twee afleveringen voorkomt, is de ‘huisdichter’ Nico Dijkshoorn. Hij is vrijwel elke woensdag te gast. Hij schrijft dan tijdens de uitzending een gedicht en brengt dit live ten gehore. Op de site van DWDD wordt zijn werk omschreven als “altijd hyperactueel, grappig, verrassend, op de persoon en onnavolgbaar origineel”. (De Wereld Draait Door, z.j. a). Ook Jan Mulder, regelmatig tafelheer, heeft een vaste rubriek. Elke maand presenteert hij zijn ‘top 5 ergernissen’. Dit zijn dingen die hem in de media zijn opgevallen en ergerden. Een ander vast onderdeel komt wel naar voren uit de bekeken afleveringen. Stand up comedian Pieter Derks sluit vrijwel altijd op vrijdag de aflevering af.

In de loop der jaren kunnen de vaste items in het programma veranderen. Bepaalde vaste elementen verdwijnen. In de tweede afleveringbeschrijving wordt DWDD recordings genoemd. Van Nieuwkerk vertelt dat dit de laatste keer is dat deze rubriek in het programma aan bod komt. In deze rubriek speelden Nederlandse en Vlaamse artiesten nummers van andere artiesten. Ze werden geacht een nummer te kiezen dat veel voor hen betekent en spelen dat dan akoestisch aan tafel bij DWDD. Inspiratie voor deze rubriek komt van Johnny Cash’ album ‘American Recordings’. (De Wereld Draait Door, z.j. d). Naast DWDD recordings zijn er nog vele andere items die ooit vast onderdeel van de show zijn geweest, maar inmiddels geen onderdeel uitmaken van het programma. Voorbeelden hiervan zijn Fokke en Sukke (2007 tot 2011), een dagelijks filmpje over het maken van een Fokke en Sukke-strip en Downstie (seizoen 2010-2011), een soap die door mensen met het syndroom van Down werd gespeeld.

Ook opvallend is dat kortere en langere en informatieve en amuserende items elkaar afwisselen. De relatief informatieve en lange tafelgesprekken worden afgewisseld met kortere en amuserende items. In de aflevering van 7 februari zien we dat er na het eerste tafelgesprek een kort filmpje van De Jakhalzen voorbij komt. In dit item interviewen ‘De Jakhalzen’ op luchtige manier mensen naar aanleiding van de actualiteit. Na het tweede tafelgesprek komt

De TV Draait Door voorbij. Dit bestaat uit grappige, opvallende fragmenten uit andere televisieprogramma's of soms van YouTube. Hierna wordt er opgetreden door zanger Jacco Gardner. Daarna volgt het laatste tafelgesprek. De aflevering wordt dan juist weer afgesloten met een kort item, LuckyTV. In de aflevering van 6 september komt na het eerste tafelgesprek niet het item De Jakhalzen voorbij. Wel is het tafelgesprek daarna wat luchtiger. Er wordt muziek gemaakt en gepraat over muziek. Ook in deze uitzending komt De TV Draait Door aan bod en er wordt daarna opgetreden. Dit gebeurt in deze afleveringen allebei rond 20.00 uur. Het programma werd toen nog van 19.30 uur tot 20.20 uur uitgezonden. De TV Draait Door en de muziek kwamen dan dus net over de helft van het programma aan bod. Tegenwoordig wordt DWDD van 19.00 uur tot 19.50 uur uitgezonden en komen De TV Draait Door en de muziek altijd rond 19.30, dus ook net na de helft. Op deze manier wordt het programma altijd even onderbroken door entertainment. Het plaatsen van De TV Draait Door op deze momenten zou ook te maken kunnen hebben met nieuwsuitzendingen. Om 19.30 begint het RTL nieuws en om 20.00 het NOS journaal. Door de plaatsing van De TV Draait Door juist op deze momenten wordt misschien voorkomen dat veel mensen wegzappen voor het journaal. Ook opvallend is dat het programma vrijwel altijd een zelfde soort opbouw heeft. Hierdoor heeft het programma, wat grotendeels over actuele onderwerpen gaat, toch een vast kader.

4 Onderzoeksvraag

In de inleiding is het al aangestipt: Van Nieuwkerk verdient als presentator van een programma op de publieke omroep een hoog salaris. We hebben echter ook gezien dat het programma De Zomer Draait Door veel lagere kijkcijfers had, terwijl het programma wel door hetzelfde team geproduceerd werd. Van Nieuwkerk lijkt dus erg belangrijk te zijn voor DWDD. Omdat de tafelheren een belangrijke toevoeging zijn voor het presenteren van DWDD is er gekozen om ook de tafelheren in dit onderzoek mee te nemen. Ze kunnen zich in elk gesprek met een gast mengen en hebben een belangrijke rol aan tafel. In het theoretisch kader zijn verschillende auteurs besproken die onderzoek hebben gedaan naar presentatoren en talkshows. Costera Meijer en Van Dijk beschreven dat de publieke kwaliteit van een talkshow afhangt van hoe de presentator zijn taken uitvoert. Munson en Botes en Langdon beschreven welke taken een presentator zou moeten uitvoeren. Deze theoretische beschouwing leidt tot de vraag die in deze thesis centraal staat:

Hoe vervullen de presentator en tafelheer in De Wereld Draait Door de verschillende taken van een presentator?

Zoals aangegeven staan de verschillende taken en waarden van een presentator uit de besproken literatuur centraal bij het beantwoorden van de onderzoeksvraag. Deze auteurs hebben verschillende, maar deels ook overlappende opvattingen over wat belangrijk is in het gedrag van de presentator van een talkshow. Costera Meijer en Van Dijk benoemen dat de publieke kwaliteit van een programma afhangt van een respectvolle houding ten opzichte van de gast, een empathische houding door middel van het hebben van de volle aandacht voor de gast en het proberen de gast zo goed en duidelijk mogelijk zijn ervaringen en/of meningen te laten delen. Daarnaast moet de presentator zijn gast schetsen als een persoon die symbool staat voor een groep, en niet als raar, geïsoleerd individu. Dit laatste punt wordt niet meegenomen in de analyse omdat het meegenomen wordt bij het serieus nemen van de gast. Dit gaat immers ook over het realistisch afschilderen van een persoon en niet als een apart persoon die niks met de maatschappij te maken heeft. Het vierde criterium dat ze beschreven is gepaste emotie. Dit gaat over het serieus nemen van de emotie van de gast en het niet aan het huilen maken van de gast. Als laatste punt noemen ze gepaste distantie. Dit houdt in dat de presentator moet aanvoelen of een gast verder wil uitweiden over een onderwerp, of er juist niks meer over kwijt wil. Wel is het belangrijk dat de presentator zich niet bot of onverschillig gedraagt. Gepaste emotie en gepaste distantie worden in de aandachtspunten als een punt

behandeld, omdat het gaat over op een respectvolle manier omgaan met de emoties van de gast.

Wayne Munson (1993) stelt dat een presentator autoritair en welbespraakt moet zijn en humor en een goede uitstraling moet hebben. Ook moet de presentator ingelezen, zorgen dat er dieper wordt ingegaan op de onderwerpen en optreden als belichter en verteller. Volgens Botes en Langdon signaleren presentatoren van radiotalkshows zelf vier belangrijke taken: goed luisteren, het onder controle hebben van de uitzending, het verduidelijken van standpunten en het bevorderen van kennis van het publiek.

De auteurs gebruiken verschillende termen en beschrijven deze deels ook anders. Waar Costera Meijer en Van Dijck zich richten op de publieke kwaliteit van een programma, gaat het bij Munson en Botes en Langdon om bepaalde taken die een presentator zou moeten vervullen. De verschillende taken en waarden uit de literatuur kunnen worden ingedeeld in twee groepen aandachtspunten, te zien in tabel 1. De eerste groep gaat over de houding ten opzichte van de gast en de tweede over de houding als presentator. De aandachtspunten in de eerste groep komen met name voort uit de theorie van Costera Meijer en Van Dijck, de punten in de tweede groep komen met name voort uit de theorie Munson en Botes en Langdon. Naast deze aandachtspunten is het voor deze thesis ook interessant om te kijken naar de houding van de presentator ten opzichte van de tafelheer en andersom. Dit zijn dus ook aandachtspunten.

Tabel 1. Aandachtspunten voor de analyse

Houding ten opzichte van de gast	Houding als presentator	Houding presentator en tafelheer onderling
Het laten uitpraten van gasten (kwaliteitskenmerk Costera Meijer en Van Dijck: respect)	Controleur van het gesprek	Houding presentator t.o.v. tafelheer
Serius nemen/belachelijk maken van gast (kwaliteitskenmerk Costera Meijer en Van Dijck: respect)	Verteller en belichter	Houding tafelheer t.o.v. presentator
Gast als gespreksonderwerp (kwaliteitskenmerk Costera Meijer en Van Dijck: respect)	Kennis van het onderwerp	
Aandacht voor gast (kwaliteitskenmerk Costera Meijer en Van Dijck: empathie)	Houding als luisteraar, doorvragen	
Meningen en ervaringen van gast (kwaliteitskenmerk Costera Meijer en Van Dijck: empathie)	Kritische houding	
Emotie van gast (kwaliteitskenmerk Costera Meijer en Van Dijck: gepaste emotie)		

4.1 Onderzoeksmethode

Om het onderzoek uit te voeren, zijn er verschillende afleveringen van De Wereld Draait Door bekeken en getranscribeerd. Deze transcripten zijn aan de hand van de aandachtspunten onderzocht. Het doel van het onderzoek was inzicht te krijgen in de rollen en taken die de presentator en tafelheer aannemen bij het presenteren van De Wereld Draait Door. Het onderzoek kan daarom worden getypeerd als kwalitatieve inhoudsanalyse. Vanwege de ontdekkende doelstelling is er op flexibele wijze te werk gegaan. Het onderzoeksinstrument was deels al vastgesteld, om het onderzoek richting te geven zijn er aandachtspunten opgesteld. Daarnaast is er gekeken of er uit de analyse nog aanvullende punten naar voren kwamen.

Er is een totaal van acht afleveringen via www.uitzendinggemist.nl bekeken. Deze uitzendingen duren elk rond de 50 minuten. Er is gekozen om de uitzendingen tussen 25 maart en 12 april 2013 te analyseren, maar de afleveringen van 29 maart en van 1 april zijn niet meegenomen. De uitzending van 29 maart was de media-uitzending. Hierin werd teruggekeken op media van de afgelopen maand en daarbij was geen tafelheer of –dame aanwezig. De aflevering van 1 april stond in het teken van De Wereld Draait Buiten, een festival dat afgelopen zomer door DWDD werd georganiseerd. Er kwamen deze aflevering enkel optredens voorbij van artiesten die op het festival gingen optreden, er waren geen tafelgesprekken. Ook deze uitzending is daarom niet nuttig voor de analyse.

In hoofdstuk 3, Programmaonderdelen De Wereld Draait Door, is te zien dat er verschillende soorten items en gesprekken in een aflevering van DWDD zitten. Niet alle items van het programma zijn meegenomen in dit onderzoek. Omdat de benadering van de presentator en tafelheer ten opzichte van de gasten met name belangrijk is in de gesprekken met tafelgasten, is in deze thesis hierop gefocust. In de aflevering van 7 februari zouden dat de gesprekken met Joost Zwagerman, Wendy van Dijk en Freek Vonk zijn. Items als het korte gesprek met de sidekick aan het begin van de uitzending, De TV Draait Door, De Jakhalsen, muziek en Lucky TV maken dus geen deel uit van het onderzoek.

Zoals genoemd is er gebruik gemaakt van transcripten. De onderdelen die zijn meegenomen in de analyse zijn volledig getranscribeerd. Alle gesproken woorden tijdens deze gesprekken, maar ook gelach, zijn letterlijk genoteerd. Vanwege de grote omvang zijn deze transcripten als losse bijlage C bijgevoegd. Zoals Pleijter (2006) aangeeft vergemakkelijkt een transcript het bestuderen van gesproken teksten en beeldfragmenten. Een transcript kan immers rustig op papier worden doorgenomen. Na het transcriberen zijn de segmenten gemarkeerd die aan de hand van de aandachtspunten opvielen. Ook zijn er op dit

punt in het onderzoek nog enkele aandachtspunten toegevoegd, het meetinstrument is dus uitgebreid. Vervolgens is aan de hand van de opvallende segmenten geanalyseerd om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden. De uitkomst van de analyse wordt besproken in het volgende hoofdstuk, Resultaten.

5 Resultaten

In de hoofdstukken 2.4, De presentator en 4, Onderzoeksmethode is besproken dat verschillende auteurs belangrijke taken voor een presentator signaleren, deels ook voor de publieke kwaliteit van het programma. Samen met aanvulling van de onderzoeker zijn hieruit aandachtspunten opgesteld. Deze zijn verdeeld in drie groepen die in dit hoofdstuk in verschillende paragrafen worden gepresenteerd: de houding ten opzichte van de gast (5.1), de houding als presentator (5.2) en de houding van de presentator ten opzichte van de sidekick en andersom (5.3).

5.1 Houding ten opzichte van de gast

Een belangrijk onderdeel in een talkshow is hoe de gasten worden benaderd door de presentator. Zoals in het theoretisch kader gezegd, is dit belangrijk voor zowel de publieke kwaliteit van het programma als voor het aantrekken van kijkers. Omdat in deze thesis de rolverdeling en wisselwerking tussen presentator en tafelheer wordt onderzocht, is er naast het analyseren van de houding van de presentator ook gelet op hoe tafelheren de gasten benaderen.

5.1.1 Het laten uitpraten van de gasten

Het is belangrijk dat de presentator en tafelheer de gast laten uitpraten. Het wordt als respectloos gezien wanneer een gast vaak wordt onderbroken en daardoor niet in staat is zijn verhaal te doen. Het is dus belangrijk dat een gast de mogelijkheid krijgt om zijn zinnen en verhaal af te maken. Het is echter opvallend dat gasten wel regelmatig worden onderbroken, door zowel presentator als tafelheer.

Een voorbeeld van het onderbreken van een gast is te vinden in het gesprek met Prem Radhakishun en Frenk van der Linden. Zij zijn te gast om te praten over de positie van minister Jeroen Dijsselbloem. Hij heeft als voorzitter van de Eurogroep commentaar gekregen op uitspraken die hij gedaan zou hebben. Prem reageert in dit gesprek soms behoorlijk heftig, waardoor het gesprek regelmatig vrij chaotisch wordt. Van Nieuwkerk onderbreekt Radhakishun een aantal keer tijdens dit gesprek, maar lijkt dit vooral te doen om chaos in te perken en het gesprek fatsoenlijk te houden. Een voorbeeld daarvan is: Radhakishun: “Ja, Frenk, weet je wat het vervelende is? Er zit een minister daar. Die man is voorzitter van de Eurogroep, hij heeft een verantwoordelijkheid. Je kan niet op alles antwoorden. Dit soort

sujetten denken dat zij geweldig zijn, ze leggen aan niemand verantwoording af. Toen zij in bed lagen met die vieze vuile patjepeeërs hebben ze...” Van Nieuwkerk: “Duidelijk, Prem.”³

Een ander opvallend moment in het kader van onderbreken is te zien aan het begin van het gesprek met professor Herman Pleij, die komt praten over de abdicatie van (toenmalig) koningin Beatrix. Op tafel liggen twee documenten. Als afsluiting van de inleiding van dit tafelgesprek zegt Van Nieuwkerk: “En wat hebben wij, een, wat worden wij in de watten gelegd, want wat liggen hier?” Pleij wil hierop antwoorden: “Nee, dat is het...” Van Nieuwkerk wil zelf echter ook doorpraten: “Namens het nationaal archief. Het komt er bijna nooit uit.” Pleij doet opnieuw een poging om te antwoorden: “Het is de...” Van Nieuwkerk praat er echter weer doorheen: “Dit zijn de abdicaties van Wilhelmina en van Juliana hè.” Pleij: “Ja! Precies.” Het onderbreken van Van Nieuwkerk lijkt ook hier niet uit onbeleefdheid voort te komen. Het lijkt alsof Van Nieuwkerk zelf nog niet klaar was met praten en onderbroken wordt door de (zeer enthousiaste) Herman Pleij.

Een andere gast die wordt onderbroken is Alexander Klöpping. Hij komt vertellen over het nieuwe betaalmiddel bitcoin. Ook in dit geval lijkt de onderbreking niet voort te komen uit onbeleefdheid. Ook hier lijkt Van Nieuwkerk zelf nog niet uitgepraat. Van Nieuwkerk: “Tja. Ik heb een goed stel hersens, althans dat durf ik wel te zeggen. Ik begrijp het niet helemaal.” Klöpping: “Maar je moet het vergelijken...” Van Nieuwkerk [tegen tafelheer Ali B]: “Begrijp jij het helemaal?”

De laatste voorbeelden van onderbrekingen door de presentator komen uit het gesprek met zanger Blaudzun. Blaudzun vertelt over de zanger John Jacob Niles: “Wat hij deed is, als hij liedjes, als hij liedjes zong waarin vrouwen de hoofdrol hadden, dan nam zijn stem nog veel meer...” Hij wordt in zijn uitleg onderbroken door Van Nieuwkerk die vraagt: “Falset echt?” Ook later in hetzelfde gesprek wordt Blaudzun nog door de presentator onderbroken, maar hier lijkt het vooral met tijdsplanning te maken te hebben. Blaudzun: “Nou, dat kleine jongetje die alles gevolgd heeft, dat zit volgens mij niet in dit fragment, maar die komt dan ineens ook echt... die wordt heel pissig op die band, die grote band die hij volgt, omdat hij, hij vindt dat ze, ja die groupies verwaarlozen, niet zozeer seksueel, haha, maar...” (...) Blaudzun: “Nee, maar iedereen doet het met iedereen, hij is daar... hij heeft...” Van Nieuwkerk: “We gaan kijken!” Blaudzun: “Je moet het...” Van Nieuwkerk: “Almost famous!” Hierna volgt het fragment.

---

³ Voor een overzicht uit welke afleveringen de gebruikte citaten komen, zie bijlage A op pagina 57.

5.1.1.2 De tafelheren

Niet alleen Van Nieuwkerk blijkt gasten te onderbreken, ook verschillende tafelheren maken zich hier schuldig aan. Als tafelheer onderbreekt Jan Mulder bijvoorbeeld een aantal keer een gast. Hij doet dit bijvoorbeeld als Sven Kramer te gast is om te praten over zijn weg naar de Olympische Spelen in Sotchi. Mulder vraagt hem naar aanleiding van eerdere uitspraken van Kramer: “Zit er ook al een verschil tussen specialisme op de vijf en de tien?” Kramer wil antwoorden: “Ja, je ziet wel...” Maar wordt dan onderbroken door Mulder die zegt: “Hoe zit dat?” Hoewel dit duidelijk onderbreken is, valt op dat het ook hier niet onbeleefd overkomt. Het is een aanvulling op zijn eigen vraag, Kramer wordt niet geschoffeerd. Later in hetzelfde gesprek gebeurt nagenoeg hetzelfde: Kramer: “Ja, maar ja, uiteindelijk...” Mulder: “Dat meen ik echt.” Ook later in die uitzending, wanneer Ruud Gullit tafalgast is, wordt hij door Mulder onderbroken. Gullit: “Ja, maar dat is...” Mulder: “Je hebt geen... geen...” Gullit: “Ik heb...” Mulder: “zin om er geld aan uit te geven!”

In het eerdergenoemde gesprek dat Radhakishun en Van der Linden te gast zijn is Humberto Tan tafelheer. Net zoals Van Nieuwkerk onderbreekt hij Radhakishun. Radhakishun: “Nee maar nu is er een politicus die zegt: ‘De tijd dat de belastingbetaler jullie rotzooi opruimt is voorbij.’ Deze figuren die liggen in bed met de mensen die...” Tan [luid]: “Oké, mag ik je dan een vraag stellen. Zou je het dan normaal vinden hè, stel dat in de tijd dat, Griekenland is nog steeds niet helemaal genezen, nog steeds niet helemaal gezond.” Net zoals het geval lijkt wanneer Van Nieuwkerk Radhakishun onderbreekt in dit gesprek, lijkt ook Tans onderbreking vooral een poging om de uitzending overzichtelijk te houden, om de chaos tegen te gaan.

Ook de rest van de genoemde voorbeelden lijken niet uit onbeleefdheid voort te komen. Samenvattend kan dus worden gesteld dat onderbreken wel gebeurt in DWDD, maar over het algemeen niet onbeleefd overkomt. Het lijkt er meer op dat Van Nieuwkerk en de tafelheren de chaos willen inperken en het gesprek fatsoenlijk willen houden door te onderbreken, of onderbreken omdat zij nog niet klaar waren met hun eigen verhaal. De uitzonderingen hierop zijn het gesprek met Blaudzun en Jan Mulders onderbreking van Ruud Gullit. In het gesprek met Blaudzun lijkt de ene onderbreking voort te komen uit tijdnood, en de andere onderbreking uit een streven om te verduidelijken. Jan Mulders onderbreking van Ruud Gullit kan gezien worden als een kritische noot, niet per se als een teken van onbeleefdheid.

5.1.2 Serieus nemen van de gast/belachelijk maken van de gast

Ook het niet belachelijk maken van de gast is een teken van respect. Voor de publieke kwaliteit van het programma is het niet goed als een programma vooral op leedvermaak gericht lijkt te zijn. De gast moet niet worden neergezet als karikatuur. Zijn meningen en ervaringen moeten juist serieus genomen worden.

In de bekeken uitzendingen is één voorbeeld gevonden van het belachelijk maken van een gast. Opvallend is dit gebeurt door tafelheer Jan Mulder. In het gesprek met de Veendamsupporters spaart hij supporter Bertus Kor niet. Kor spreekt met een behoorlijk accent en Mulder reageert daarom met: “Moet ik dat vertalen?” op een verhaal van Kor.

5.1.2.1 Verschillende benadering van gasten

Het is niet in de besproken theorie voorbij gekomen, maar er komt wel duidelijk naar voren dat verschillende gasten ook op heel verschillende manieren benaderd worden. Soms heel serieus, soms veel minder serieus. Omdat dit ook over de manier van benaderen van een gast gaat, en nauw verwant is met het serieus nemen en belachelijk maken van gasten, wordt dit in deze paragraaf besproken. Het verschillend benaderen lijkt vooral te maken te hebben met het imago en/of beroep van de gast of met het gespreksonderwerp.

Wanneer Peter R. de Vries te gast is, zie je bijvoorbeeld dat hij heel serieus wordt benaderd. Hij komt praten over de zaak tegen de moordenaar van Marianne Vaatstra. Van Nieuwkerk stelt De Vries vragen waaruit blijkt dat hij gevraagd is als expert en kenner van de zaak te komen praten. Van Nieuwkerk: “Ik heb hier een persbericht en daar staat het volgende in, over de volgorde van handelingen van S., die staat ter discussie volgens de rechtbank. Volgens het OM is het een reëel scenario dat Jasper S. Marianne eerst wurgde, toen verkrachtte en vervolgens de keel doorsneed. Jasper S. zegt dat hij Marianne eerst verkrachtte, vervolgens wurgde en daarna de keel doorsneed.” De Vries: “Ja.” Van Nieuwkerk: “Waarom is die volgorde zo belangrijk eigenlijk?” en “Maar... Hij vertelt dit verhaal, uiteraard wil iedereen precies weten hoe het gegaan is, dacht jij: zo is het ook? Of dacht jij er het jouwe van?”

Heel anders wordt bijvoorbeeld Herman Pleij benaderd. Pleij: “En die heeft dat heel snel toen gedaan. Je kunt dat verder gaan analyseren, wat er gebeurt. Plechtig moment, belangrijk om dat hier op tafel te hebben, gewoon in een publieke zitting waar miljoenen mensen naar kijken. Want je hebt toch 2 miljoen kijkers tegenwoordig?” Van Nieuwkerk: “Als u er zit altijd! Haha.” Ook het gesprek met zanger Blaudzun is veel luchtiger van toon. Blaudzun: “Ja, dan is het 1 uur ’s nachts of zo hè.” Van Nieuwkerk: “Ja, 1 uur ’s nachts. We

hebben een biertje op.” Blaudzun: “Ja, dan... Zeker, meer dan één. En dan gaan we...” Van Nieuwkerk: “Nee, één.” [Gelach] Tafeldame Claudia de Breij: “Speak for yourself!” Van Nieuwkerk: “Ja, natuurlijk haha.”

Ook binnen een gesprek kan er een groot verschil zijn tussen de benadering van gasten. Als André Rieu en André van Duin samen tafelgast zijn, is duidelijk dat André Rieu veel serieuzer wordt benaderd dan André van Duin. Van Nieuwkerk zegt bijvoorbeeld tegen Van Duin: “André wat zit je nou te kijken?” Van Duin: “Ik zit te kijken naar jou.” Van Nieuwkerk: “Oh, neem me niet kwalijk. Oké.” En vlak daarna: “Ken je het helemaal al, uit je hoofd?” Van Duin: “Nou, het is niet meer. Dit is het eigenlijk.” Van Nieuwkerk: “Dit is het helemaal?” Van Duin: “Ja, haha.” [Gelach] Van Nieuwkerk: “Maak je het jezelf weer makkelijk?” André Rieu wordt veel serieuzer benaderd. Een logische verklaring hiervoor is het imago en beroep van de heren. Dat André van Duin wegens zijn beroep als komiek luchtiger en komischer wordt behandeld dan wereldberoemd muzikant André Rieu is niet moeilijk voor te stellen.

Ook Alexander Klöpping wordt als tafelgast komisch benaderd, door zowel Van Nieuwkerk als tafelheer Ali B. Wanneer Klöpping over de bitcoin uitlegt: “Kijk eigenlijk, het is, het is best wel simpel. Het is geld, eh, het is eigenlijk niet zo simpel. Maar ik ga het toch proberen uit te leggen.” [Gelach] Van Nieuwkerk: “Das eerlijk!” En wanneer Ali B vraagt: “Wat gebeurt er dan met de economie als dit bijvoorbeeld echt doorgaat?” en Klöpping daarop antwoordt: “Dat, dat moet je niet aan mij vragen, ik ben geen econoom hè.” reageert Ali B hier komisch op door te zeggen: “Zie je, die nerds nemen geen verantwoordelijkheid. Beetje pesten, beetje relen, beetje haha.”

Concluderend kan worden gesteld dat gasten zelden belachelijk gemaakt worden in De Wereld Draait Door. Verder is duidelijk dat verschillende soorten gasten ook verschillend worden benaderd. In het gesprek met André van Duin en André Rieu hebben we gezien dat dit ook in één gesprek kan verschillen. Een verklaring hiervoor kan worden gezocht in het imago van deze gasten.

5.1.3 De gast als gespreksonderwerp

Een ander belangrijk aandachtspunt voor een presentator is het behandelen van de gast als gespreksonderwerp. Het is volgens de besproken auteurs niet de bedoeling dat de presentator het gesprek naar zich toetrekt, de gast moet het gespreksonderwerp zijn.

In de bekeken afleveringen komen geen momenten naar voren waarop de presentator alle aandacht en het verhaal naar zichzelf toe trekt. Op een keer na, deelt hij geen persoonlijke

verhalen. In het gesprek met Ron Blaauw, over dat hij zijn restaurant gaat sluiten en een nieuw restaurant gaat openen, deelt Van Nieuwkerk zijn ervaring: “Want ik moet je eerlijk zeggen, als je in dat soort restaurants komt, en ik kom er niet vaak maar wel eens, dan is het ook alsof je op een, soms, op een begrafenis staat. Stt, [maakt gebaren]. Er is geen gezelligheid!” Van Nieuwkerk lijkt deze ervaring echter te delen om Blaauw te helpen zijn punt te verduidelijken. Blaauw heeft namelijk moeite om op een overtuigende manier te vertellen waarom hij zijn restaurant wil sluiten en een nieuw restaurant wil beginnen. Van Nieuwkerks ervaring lijkt dus niet bedoeld om het gesprek naar zichzelf toe te trekken.

Ook het gesprek met Frenk van der Linden en Prem Radhakishun is in dit kader interessant. Tafelheer Humberto Tan geeft wel zijn mening terwijl Van Nieuwkerk dit niet doet. Aan het eind van het gesprek vraagt Frenk van der Linden: “Wat willen we nu van Dijsselbloem? Willen we dat hij eerlijk is, ook als het ons geld kost? Of willen we dat hij liegt, zodat het ons minder geld kost? That’s the question.” Van Nieuwkerk: “Geef jij het antwoord.” Van der Linden en Radhakishun antwoorden en ook Tan geeft zijn mening. Radhakishun: “Matthijs, jij!?” [Gelach] Van Nieuwkerk beëindigt het gesprek: “Ik dank jullie zeer!” Hij vermijdt het dus om zijn eigen mening te geven.

Ook in de aflevering die in het teken staat van het Rijksmuseum zien we dat de tafelheer wel zijn mening geeft, maar Van Nieuwkerk niet. Alle tafelgasten hebben een kunstwerk of ander aspect uit het museum gekozen dat hen erg aanspreekt en daarover zijn filmpjes gemaakt. Marc-Marie Huijbregts is deze aflevering tafelheer. Ook hij heeft een kunstwerk uitgekozen, terwijl Van Nieuwkerk dit niet heeft gedaan. Ook hier geeft de tafelheer dus een persoonlijke mening, terwijl de presentator dit niet doet.

Samenvattend kunnen we stellen dat er op dit punt een groot verschil is tussen presentator en tafelheer. De presentator geeft geen duidelijke mening, en deelt op het gesprek met Blaauw na, geen persoonlijke ervaringen. De tafelheren geven daarentegen wél duidelijk hun mening, en trekken op die manier dus wel het gesprek naar zichzelf toe. Dat Marc-Marie Huijbregts in de uitzending over het Rijksmuseum ook een kunstwerk besprak, geeft aan dat er op de redactie van De Wereld Draait Door ook duidelijk onderscheid wordt gemaakt. Het feit dat zij de tafelheer wel vragen dit te doen, en de presentator niet, laat zien dat de rollen van presentator en tafelheer verschillend worden gezien.

5.1.4 Aandacht van de presentator en tafelheer voor de gast

In de besproken literatuur werd gesteld dat het belangrijk is om als presentator je volledige aandacht op de gast te richten. Het is respectloos om verveling te laten blijken en juist

respectvol om goed te luisteren naar je gast en interesse in zijn of haar verhaal te tonen. Tweemaal in de in bekeken afleveringen komt het voor dat Van Nieuwkerk even afgeleid lijkt van het gesprek en daardoor iets mist. Een van deze twee momenten was in de uitzending over het Rijksmuseum. Joost Zwagerman vertelt over hoe bijzonder Vincent van Gogh het schilderij ‘Het Joodse bruidje’ van Rembrandt vond. “En wat ik een hele mooie anekdote vond, is te vinden bij Van Gogh. Die ging in het najaar van 1883 ook naar het Rijksmuseum toe. Stond op een gegeven moment ook voor ‘Het Joodse bruidje’ met zijn vriend Kersemaker. Was als aan de grond genageld en zei bij het verlaten van het museum, toen hij uren, letterlijk uren voor ‘Het Joodse bruidje’ had gestaan, zegt hij: ‘Ik zou eigenlijk twintig jaar van mijn leven willen geven, om veertien dagen en nachten in het museum te verblijven op water en brood, hoef ik alleen maar water en brood, dan kan ik het geheim van het rood ontsluiten. Daar heb ik veertien dagen en nachten voor nodig.’” Van Nieuwkerk: “Mag ik het nog eens zien jongens?” Zwagerman: “En dat...” Van Nieuwkerk: “Hoe lang wilde hij ervoor...?” Zwagerman: “Veertien dagen. Hij wilde twintig jaar geven.” Van Nieuwkerk miste dus, omdat hij aan de regie vroeg het schilderij nogmaals te tonen, dat Zwagerman zei dat Van Gogh twintig jaar ervoor op zou hebben gegeven om er veertien dagen voor te staan.

Het andere moment waarop Van Nieuwkerk even afgeleid lijkt te zijn van het gesprek, is wanneer Alexander Klöpping te gast is. Tijdens het gesprek over de bitcoin vertelt Klöpping: “Het is eigenlijk, een bitcoin is nu dus ongeveer, je zei 137, inmiddels is het weer 3 dollar meer, 140 dollar waard, 1 bitcoin. En eigenlijk is het in plaats van een munt die ik jou geef, is het een stringtekst. Eh, eh, cijfers, getallen, of eh, cijfers, letters, hoofdletters, kleine letters. En als ik die aan jou geef, dan heb jij mijn bitcoin gekregen. Dus ik kan die naar je emailen, opschrijven.” Van Nieuwkerk: “Dan heb ik 130 dollar van jou gekregen?” Hier noemt Van Nieuwkerk dus verkeerde cijfers.

Een ander opvallend punt dat niet in de literatuur genoemd wordt, maar in mijn ogen wel onder dit punt valt, is dat Van Nieuwkerk het als zijn taak ziet om alle gasten aan bod te laten komen. Voorbeelden waaruit dit blijkt zijn: “Hans we zijn... eh, we gaan naar Joost, vind je het goed?” en “Ik heb u nog niet gehoord, meneer de accordeonist, Bertus.” Als presentator is hij daar dus ook mee bezig.

Op dit punt kunnen we concluderen dat het zelden voorkomt dat Van Nieuwkerk zijn aandacht niet bij de gast heeft. Dit gebeurde slechts tweemaal in de acht afleveringen die onderdeel van de analyse waren. Het is echter de vraag of je dit moet zien als slecht presentatorschap. Van Nieuwkerk was in een geval bezig met de regie, omdat hij wilde dat een bepaald kunstwerk voor de kijkers zichtbaar zou zijn. Hij is dus weliswaar niet met zijn

gehele aandacht bij de gast, maar wel bezig met de kwaliteit van het programma. Het feit dat hij de waarde van de bitcoin verkeerd noemde, kan misschien beter worden gezien als een slordig foutje dan als respectloos gedrag. Wat betreft aandacht voor de gast is het daarnaast merkbaar dat Van Nieuwkerk zich ervan bewust is welke gasten nog niet aan het woord zijn geweest. Wat betreft tafelheren waren er op dit punt geen opvallende momenten.

5.1.5 Omgaan met meningen en ervaringen van de gast

Net zoals het belangrijk is om als presentator je volle aandacht bij de gast te hebben, is het ook belangrijk hoe er met zijn of haar verhaal wordt omgegaan. Voor de publieke kwaliteit van een programma is het goed als de presentator poogt de meningen en ervaringen van zijn gast zo goed mogelijk uit de verf te laten komen. Hierdoor komen de gast en het programma beter over bij kijkers en is het programma ook leerzamer.

Van Nieuwkerk is er duidelijk mee bezig om zijn gasten hun ervaringen zo goed mogelijk onder woorden te laten brengen. Naast het voorbeeld wat al werd genoemd in paragraaf 5.1.3, waar Van Nieuwkerk Ron Blaauw helpt zijn punt te verduidelijken, zijn hiervan nog meer voorbeelden te vinden. In de uitzending over het Rijksmuseum doet Van Nieuwkerk een uitspraak die de gast, in dit geval Adriaan van Dis, lijkt te helpen zijn verhaal zo goed mogelijk uit te laten komen: “Ja, dat noemde Simon Schama een museale revolutie hè, de manier waarop het nu gepresenteerd wordt, op eeuw en een beetje op thema en niet al te uitleggerig, zodat je veel aan je associatief vermogen et cetera. Dat is hier sterk gebeurd hè.”

Ook in het gesprek met zanger Blaudzun valt iets op in dit kader. Van Nieuwkerk: “Maar nu gaan we naar John Jacob Niles.” Blaudzun: “Ja.” Van Nieuwkerk: “En daar moet je me even bij... ik weet best wel wat van muziek maar dit was mij totaal onbekend.” Door dit te zeggen wordt Blaudzuns mening waardevoller. Van Nieuwkerk zegt dat hij zelf ook behoorlijke kennis over muziek heeft maar John Jacob Niles niet kent. Hij geeft daarmee aan dat Blaudzun bijzondere kennis heeft. In het gesprek met Alexander Klöpping over de bitcoin gebeurt iets soortgelijks. Van Nieuwkerk zegt: “Tja. Ik heb een goed stel hersens, althans dat durf ik wel te zeggen. Ik begrijp het niet helemaal.” Hierdoor zet hij Klöppings kennis over de bitcoin in een positiever daglicht.

Jan Mulder lijkt als tafelheer ook bezig met het zo goed mogelijk laten uitkomen van ervaringen. In het gesprek met Ruud Gullit vraagt Van Nieuwkerk: “Ga je ook naar, naar... Want wij hebben ook het Stedelijk, moderne kunst.” Gullit: “Nee, maar ik bedoel, ik ging ernaartoe om ernaar te kijken...” Tafelheer Jan Mulder vraagt: “Waar gaat je liefde naartoe?”

Naar dit of...?” Zo wordt Ruud Gullit uitgedaagd om zijn mening goed uit te leggen. Van Nieuwkerk zegt later: “Het museum is voor jou ook echt een aanleiding om de geschiedenis nog beter te begrijpen? Behalve de kunst.” Zo wil ook Van Nieuwkerk Gullits ervaring meer diepgang geven.

Samenvattend kan worden gesteld dat Van Nieuwkerk en tafelheren bezig zijn om de ervaringen en meningen van de gasten zo goed mogelijk uit te laten komen. Er worden vragen gesteld en opmerkingen gemaakt waardoor de gasten geprikkeld worden hun mening goed uit te leggen. Ook komt het voor dat de kennis van de gast in een beter daglicht wordt gesteld, doordat Van Nieuwkerk aangeeft iets zelf niet te kennen of niet te begrijpen.

5.1.6 Emoties

Ook belangrijk voor een programma is hoe er wordt omgegaan met de emoties van de gast. Een respectvolle houding van de presentator blijkt wanneer er niet geprobeerd wordt de gast aan het huilen te maken en wanneer er niet doorgevraagd wordt als duidelijk is dat de gast er niet over wil uitweiden.

In geen van de uitzendingen die meegenomen zijn in de analyse werd een gast heel emotioneel; huilende gasten waren niet aan de orde. Dit leek dan ook nergens het streven van presentator of tafelheer te zijn. Van Nieuwkerk gaat respectvol om met de gevoelens van de gasten. Een voorbeeld hiervan is te zien in het gesprek met Jan en Sander Donkers over muziekproducer Phil Spector, die vastzit wegens doodslag. Er wordt een recente foto getoond van Spector in de gevangenis. Jan Donkers: “Doet echt pijn hoor.” Sander Donkers: “Och jee.” Van Nieuwkerk reageert begripvol: “Doet pijn, oké dan halen we die foto weg.” Hier worden zij dus duidelijk gespaard. Dit gebeurt echter niet altijd. Tafelheer Jan Mulder spaart bijvoorbeeld de gevoelens van oud-Veendamspeler Henk de Haan niet door te zeggen dat Veendam misschien beter op amateurniveau kan gaan spelen. De Haan reageert: “Nee Jan, nee Jan, nee! Nee! Nee! Echt niet!” Mulder: “Dit is een drama, man.”

Een ander opvallend gesprek in dit kader is het gesprek met Sven Kramer. Hier spelen zowel de presentator als tafelheer Jan Mulder in op Kramers gevoelens. Hij reageert niet verhit, maar je ziet wel duidelijk dat zij hem willen uitdagen en prikkelen. Van Nieuwkerk: “Ja, waarom won je niet?” Kramer: “Ja, niet goed genoeg.” Van Nieuwkerk: “Zijn wij niet gewend.” Kramer: “Ik ook niet!” Van Nieuwkerk: “We zien je liever winnen.” Kramer: “Ja, ik ook.” Van Nieuwkerk: “We gunnen je die gouden medailles zo.” En later: Van Nieuwkerk: “En dan speel je met hem als kat en muis. Hebben we hier aan tafel wel eens besproken. Bijna vernederend was het hè. Dan liet je hem even komen en dan whoep! ging je er weer langs.”

(...) “Nu zijn ze voor je, of nee, na je. En dan doe je net, geef je net niet 100 procent. Dat irriteert mij!” Kramer: “Ja, mij ook haha.” [Gelach] (...) Mulder spoort Van Nieuwkerk nu zelfs aan om Kramer te prikkelen: “Goed zo Matthijs. Ja! Haha, toe maar!” Van Nieuwkerk: “Nee maar kom op! We zijn op weg naar Sotchi.”

Even later doet Mulder het zelf: “Maar eigenlijk, van die tegenstander oké, maar het gaat om die grote emotie en dat drama van de Olympische Spelen van vorige keer. Er is maar één ding... [stilte]. Die schande of dat ongeluk van de vorige keer...” Kramer: “Ja, ja.” Mulder: “met de coach uitwissen!” Kramer: “Ja, maar ja, uiteindelijk...” Mulder: “Dat meen ik echt.” (...) Van Nieuwkerk: “Wat jij nu eigenlijk zegt is stel dat het Sven niet lukt in Sotchi, om goud te pakken op de tien kilometer, dan is, dan blijft dat een smet. Reusachtig of zoiets.” Mulder: “Ja. Dan lag het niet aan Kemkers.” Van Nieuwkerk: “Oohh! Jij zit hem nu...” Mulder: “Ik, ik... pep hem mentaal op! Ik ga hem irriteren!”

Uit de analyse is dus naar voren gekomen dat er, hoewel er geen huilende gasten waren, wel emoties in de uitzendingen voorkomen. Wanneer Jan en Sander Donkers aangeven het pijnlijk te vinden een recente foto van Phil Spector te zien, wordt de foto snel van het scherm gehaald. Presentator en tafelheren zijn er duidelijk niet op uit om gasten aan het huilen te maken. Wel zien we dat er soms een gast wordt uitgedaagd. Dit is het geval bij Sven Kramer. Van Nieuwkerk en tafelheer Jan Mulder geven zelf aan ook dat ze hem willen prikkelen, maar er komt ook duidelijk naar voren dat ze veel respect voor hem hebben.

5.2 Houding als presentator

In het vorige hoofdstuk is naar voren gekomen hoe de houding van de presentator en de verschillende tafelheren ten opzichte van de gast zijn. Naast de houding ten opzichte van de gast, is ook de houding als presentator van belang. Het komt de kwaliteit van de gesprekken, en dus de kwaliteit van het programma, ten goede als de presentator zijn taken goed uitvoert. Deze houding als presentator zal in dit hoofdstuk besproken worden. Net zoals in het vorige hoofdstuk is er gelet op zowel presentator als tafelheer.

5.2.1 Controleur van het gesprek

Het is voor de overzichtelijkheid van een programma van belang dat de presentator het gesprek onder controle heeft. De presentator heeft als taak om in te grijpen als er wordt afgeweken van het originele onderwerp of als de discussie erg verhit en chaotisch raakt. Hij moet dus een bepaalde autoriteit hebben. Toch is het, aldus Munson, onvermijdelijk dat de gasten soms door elkaar heen zullen praten. Zelfs de beste presentator kan dit niet voorkomen.

Het eerdergenoemde gesprek met SC Veendam oud-topspeler Henk de Haan en supporters Bertus Kor, Diana de Groot en Koba Snijders is erg chaotisch. In dit gesprek wordt er dan ook opvallend vaak ingegrepen door Van Nieuwkerk. Henk de Haan roept kijkers een aantal keer op om geld te storten zodat SC Veendam een doorstart kan maken. Hij draagt een T-shirt met daarop het rekeningnummer van de actie. Al vrij aan het begin van het gesprek roept De Haan de cameraman op om zijn shirt in beeld te nemen: “Cameraman!? 17 10 06 16 99! Gewoon even...” Van Nieuwkerk reageert hierop met: “Henk, Henk, Henk, nu ik even.” Later spreekt Van Nieuwkerk De Haan nog een aantal keer aan op zijn gedrag. Weer vanwege het tonen van diens shirt: “Doe eens weg, straks mag het weer, straks mag het weer.” Ook wanneer De Haan door een andere gast heen praat grijpt Van Nieuwkerk in: “Nee, jij krijgt zo de beurt.” Later zegt Van Nieuwkerk nog: “Henk, nu even rustig.” en zelfs: “Weet je wat we gaan doen? We gaan eerst even drie seconden allemaal onze mond dicht houden. Henk, jij ook. Oké, prima. Beginnen we nu opnieuw, want je moet wel een ernstige indruk maken Henk.”

Ook het gesprek met Herman Pleij, over de abdicatie van toenmalig koningin Beatrix, is wat chaotisch. Pleij is erg enthousiast en heeft de neiging om veel te vertellen en heel erg uit te weiden over allerlei irrelevante onderwerpen. Pleij: “Lees het maar na, zoek het maar op elders. Daar hebben we geen plaats voor, dat wordt veel te kostbaar hè, want het is perkament.” Van Nieuwkerk spoort hem aan om door te gaan met het verhaal in plaats van verder uit te weiden: “Ga door!”

Maar ook in gesprekken die niet chaotisch verlopen laat Van Nieuwkerk zien dat hij de leider van het gesprek is. In het gesprek met de directeur, het hoofd-geschiedenis en de directeur-collectie van het Rijksmuseum bijvoorbeeld. Na een antwoord van directeur-collectie Taco Dibbits zegt Van Nieuwkerk: “Taco je kunt nog anderhalf uur doorgaan denk ik...” Dibbits: “Ja, fantastisch vind ik het.” Van Nieuwkerk: “Ik eindig toch met de directeur.”

Een ander opvallend moment op dit gebied is wanneer Annechien Steenhuizen en Marcel Gelauff, haar baas van de NOS, te gast zijn. Zij zijn de laatste tafelgasten van de uitzending en wanneer Van Nieuwkerk duidelijk wil afsluiten met: “13 mei maak jij je debuut.” antwoordt Steenhuizen: “Nee, ik wilde nog wat, ik was nog even, nee hoor haha!” Van Nieuwkerk houdt echter controle over het gesprek en sluit af met: “Nou ja, dat is meestal goed, behalve als de NOS ons achter de broek zit, namelijk Jack van Gelder, er moet gevoetbald worden. Die willen geen seconde missen. Paris st. Germain tegen Milan. Leuke wedstrijd wel.”

5.2.1.2 Tafelheren

Opvallend is dat de tafelheer Humberto Tan heel anders dan Van Nieuwkerk ingrijpt in het eerdergenoemde gesprek met Radhakishun en Van der Linden. Van Nieuwkerk spreekt Radhakishun aan op zijn uitspraken, maar Tan stelt een tegenvraag. Radhakishun: “Nee maar nu is er een politicus die zegt: de tijd dat de belastingbetaler jullie rotzooi opruimt is voorbij. Deze figuren die liggen in bed met de mensen die...” Tan op luide toon: “Oké, mag ik je dan een vraag stellen. Zou je het dan normaal vinden hè, stel dat in de tijd dat, Griekenland is nog steeds niet helemaal genezen, nog steeds niet helemaal gezond.”

In het gesprek met Henk de Haan grijpt ook tafelheer Jan Mulder in. Ook hij spreekt De Haan aan, maar dan op zijn verstaanbaarheid: “Henk, het gesprek, de mensen verstaan het niet.” De Haan: “Nee sorry, sorry.” Mulder: “Netjes spreken.” Jan Mulder is als tafelheer dus ook bezig te zorgen voor orde tijdens de uitzending.

Uit de analyse van presentator en tafelheren komt dus naar voren dat Van Nieuwkerk veel werk maakt van zijn rol als controleur van het gesprek. Hij grijpt regelmatig in als er chaos ontstaat of als er wordt afgeweken van het oorspronkelijke onderwerp. Ook laat Van Nieuwkerk zien dat hij de controleur van het gesprek is door de tijdsplanning strak in de gaten te houden en door duidelijk aan te geven dat hij door zijn vragen bepaalt wie er aan het woord komt. Tafelheren zijn ook bezig met het onder controle houden van de uitzending, maar wel in mindere mate. De enige tafelheren die dit doen zijn Jan Mulder en Humberto Tan in de gesprekken met Henk de Haan en met Prem Radhakishun en Frenk van der Linden. Dit zijn echter ook twee gesprekken waar Van Nieuwkerk echt moet ingrijpen in verband met chaos.

5.2.2 Verteller en belichter

Een andere belangrijke taak voor de presentator is de taak van verteller en belichter. Van Nieuwkerk heeft als presentator de verantwoordelijkheid dat de gasten worden voorgesteld zodat het voor het publiek duidelijk is wie een gast is en waarom en waarover hij/zij komt praten. Ook is het de taak van de presentator om dingen die voor de kijker onduidelijk kunnen zijn te verduidelijken of te zorgen dat de gast het verduidelijkt. Hij draagt er zo aan bij dat het gesprek voor een kijker te volgen en leerzaam is.

Een interessante opmerking in dit kader van Van Nieuwkerk is: “Wij voeden ook op in dit programma hè. Wat is die ‘Wall of Sound’, want dat is zijn, is zijn handtekening.” Van Nieuwkerk is zich er dus van bewust dat het programma leerzaam is, dat kijkers ervan leren. Hij wil daarom uitleg over de ‘Wall of Sound’. Wat ook duidelijk naar voren komt is dat Van Nieuwkerk een gesprek met een tafelgast altijd met een erg duidelijke en uitgebreide inleiding

begint, opgelezen van de autocue. Er wordt gezorgd dat de kijker weet waarom een persoon tafelgast is, dus over welk onderwerp hij of zij komt praten. Een duidelijk voorbeeld van zo'n inleiding is:

Ja, het is bijna zover. Nog een kleine drie weken en dan gaat het Rijksmuseum na tien jaar verbouwing eindelijk weer open. En om dit te vieren staat De Wereld Draait Door op 4 april helemaal in het teken van de heropening van ons grootste en belangrijkste museum. We kregen voor die gelegenheid toestemming om met veel van onze vaste gasten alvast rond te lopen in de nieuwe zalen en dit te filmen. Maar dat is dan! Vanavond begint de aanloop én de voorpret met Ruud Gullit, die een rol speelt in de grote campagne die het Rijks in de sterblokken op televisie gaat voeren. Ruud kwam vroeger namelijk heel vaak in het museum, zijn moeder was er schoonmaakster. Ruud, zo is het hè?

Er zijn nog een aantal voorbeelden waaruit blijkt dat Van Nieuwkerk zijn taak als verteller en belichter uitoefent. In het gesprek met Ron Blaauw wijst Van Nieuwkerk Blaauw erop dat sommige dingen niet voor het publiek duidelijk zijn: Blaauw: "Als ik bij een jongen zoals Rijssel eet, of Gebroeders Hartering..." Van Nieuwkerk: "Dat zijn twee restaurants in Amsterdam." Niet veel later in het gesprek gebeurt ongeveer hetzelfde: Blaauw: "Als Sergio of Jonnie wat doet, of een nieuw bord heeft..." Van Nieuwkerk: "Sergio Herman, Jonnie Boer, ja niet iedereen weet dat."

Ook in het gesprek met David Grifhorst, regisseur van televisiespektakel The Passion, zit een moment waarop Van Nieuwkerk duidelijk bezig is met de kennis van zijn kijkers. Grifhorst: "Nou, wat heel spannend is... Ik heb een strada crane, dat is de grootste crane ter wereld." Van Nieuwkerk vraagt daarover verduidelijking: "Begrijpt helemaal niemand..."

Ook concretiseert Van Nieuwkerk regelmatig onderwerpen. In het gesprek met Alexander Klöpping over de bitcoin vraagt Van Nieuwkerk bijvoorbeeld: "Maar kan ik dan bij de Bijenkorf met bitcoins betalen?" Ook vraagt hij: "En wat is het voordeel boven de euro of de dollar? Dat je niets met banken te maken hebt die nu in zo'n kwaad daglicht staan?"

Zoals we hebben gezien geeft Van Nieuwkerk het zelf al aan: DWDD moet leerzaam zijn. Het is daarom belangrijk dat de gasten de gesprekken moeten kunnen volgen. Van Nieuwkerk is hier duidelijk mee bezig. Hij geeft altijd een goede introductie van een gast, en vraagt of geeft uitleg bij begrippen die niet bij alle kijkers bekend zijn. In de analyse zijn echter geen voorbeelden naar voren gekomen waaruit blijkt dat ook tafelheren hiermee bezig zijn. We kunnen dus concluderen dat Van Nieuwkerk deze taak zelf op zich neemt.

5.2.3 Kennis en voorbereiding

Voor de inhoud van een gesprek is het belangrijk dat een presentator zich heeft ingelezen en over de gespreksonderwerpen heeft nagedacht. Dit komt de vragen van de presentator en de kwaliteit van het gesprek ten goede. Uit de afleveringen komen veel momenten naar voren waaruit blijkt dat Van Nieuwkerk kennis heeft over het onderwerp en/of zich goed heeft ingelezen.

In bijvoorbeeld het gesprek met Sven Kramer laat Van Nieuwkerk duidelijk zien dat hij van tevoren heeft nagedacht over zijn vragen. Van Nieuwkerk zegt: “Gun jij jezelf, ik zit er dan wel eens over na te denken, over dit soort dingen. Misschien vind jij het hartstikke stom maar ik gun je wel eens een goede tegenstander.” (...) “Je bent zo oppermachtig. Ik vond, euh, Borg werd beter omdat McEnroe kwam. Federer werd nog beter omdat Nadal er was. Euh, Mohammed Ali had, had, had Joe Frasier nodig. Dat hadden wij ook nodig als publiek eigenlijk, weet je wel, om het nog... En daar werd iedereen beter van.” Van Nieuwkerk heeft dus duidelijk stilgestaan bij verschillende sportconcurrenten die elkaar, volgens hem, versterkten.

Ook in het gesprek met Jan Donkers en Sander Donkers over de kort daarvoor uitgebrachte film over Phil Spector blijkt dat Van Nieuwkerk zich goed heeft voorbereid. Hij heeft de film gezien en kent de feiten uit de zaak: “Deze pruik was een hommage aan Mozart en Beethoven vertelde hij later.” en: “Hij zou op een avond een vrouwtje ergens hebben opgepikt ergens, of een vrouwtje ja, dat zeg ik veel te denigrerend, maar dat klinkt zo in die film, een blondje. En hij schiet haar in de mond. Dronken, stoned, dood. Hij zegt: ‘Nee, dat deed ze zelf. Ik stond er wel bij, ik heb het nog proberen tegen te houden.’ Hij is toch veroordeeld, want ze zeggen: die man is knettergek.” Vlak hierna stelt tafelheer Giel Beelen een vraag waarop Van Nieuwkerk zelfs antwoord geeft: “Zit er ook een beetje muziek in de film?” Sander Donkers: “Euh, ja, jawel. De originele liedjes zitten erin.” Jan Donkers: “Maar niet live, je ziet ze niet vertolken.” Sander Donkers: “Nee, je ziet niks gespeeld worden.” Van Nieuwkerk: “De film gaat eigenlijk puur om, om de rechtszaak.”

Overigens is Van Nieuwkerk zeer duidelijk over het feit dat hij zich voorbereidt: “Nou, ik lees in de stukken, ik heb vanmiddag wel mijn huiswerk gedaan uiteraard.” Zoals eerder in het eerder genoemde gesprek met Blaudzun naar voren komt laat Van Nieuwkerk desondanks ook merken dat hij van sommige onderwerpen nog nooit gehoord heeft: “Maar nu gaan we naar John Jacob Niles.” Blaudzun: “Ja.” Van Nieuwkerk: “En daar moet je me even bij... ik weet best wel wat van muziek maar dit was mij totaal onbekend.”

Samenvattend kan gesteld worden dat Van Nieuwkerk, zoals hij zelf ook zegt, zijn huiswerk doet. Hij lijkt altijd veel kennis te hebben over de gespreksonderwerpen. Er zijn geen momenten naar voren gekomen waarop Van Nieuwkerk slecht voorbereid lijkt te zijn. Ook de tafelheer laat soms zien voorkennis te hebben. Ruud Gullit te gast is om te praten over het reclamefilmje dat hij heeft opgenomen voor Rijksmuseum⁴. Tafelheer Jan Mulder zegt op een gegeven moment: “Maar een belangrijker item, Ruud, je bent daar de afgelopen tijd een aantal keer geweest, maar je hebt bezwaar tegen de naam?” Ook Humberto Tan laat als tafelheer zien voorbereid te zijn. In het gesprek over Dijsselbloem heeft hij de transcriptie van het betreffende gesprek met de Financial Times meegenomen.

5.2.3.1 Voorkennis over de inhoud van de uitzending

Wat niet in de theorie naar voren kwam, maar wel interessant is om te benoemen, is dat er ook een aantal momenten zijn waaruit blijkt dat er van tevoren duidelijk is wat er precies aan bod gaat komen in de uitzending. In het gesprek met Jan en Sander Donkers zegt Jan Donkers bijvoorbeeld: “Kijk, het is natuurlijk een heerlijk nummer, daar gaat het niet om. Ik vind gewoon dat hij hier zijn stempel er gewoon te zwaar op heeft gedrukt, en dat geldt niet voor ‘A love like yours’, wat op dezelfde plaat staat.” Van Nieuwkerk antwoordt met: “We, we, we wisten dat je dit ging zeggen. Een klein stukje jongens: ‘A love like yours’.” Er blijkt dus dat van tevoren ook al wordt besproken welke vragen er gesteld gaan worden en welke antwoorden de gasten gaan geven. Van Nieuwkerk weet immers al dat Jan Donkers ‘A love like yours’ gaat noemen en het nummer is daarom al klaargezet door de redactie.

Er zijn nog talloze voorbeelden waaruit blijkt dat Van Nieuwkerk weet wat er in de uitzending aan bod gaat komen. Ook heel duidelijk is dit bijvoorbeeld in de uitzending die in het teken staat van de heropening van het Rijksmuseum. Zoals eerder gezegd zijn er verschillende vaste gasten aanwezig die allemaal een kunstwerk uit het Rijksmuseum hebben gekozen en daarover is door de redactie een filmje gemaakt. Een voorbeeld waaruit blijkt dat Van Nieuwkerk van de filmpjes en bijbehorende verhalen op de hoogte is: “Robert Kranenburg, chef-kok. Dat is toch een apart verhaal. Jij had een restaurant vlakbij, nou naast het Rijksmuseum kan je wel zeggen. (...) Toen het gewoon nog open was. Op de Hobbemastraat, Vossius. Een restaurant met veel ambities, maar je had de ontzettende pech dat de eerste economische crisis jou overviel en dus eigenlijk ja, ja, jouw plannen niet lieten slagen, zo mag ik het zeggen. (...) En toen had je dus aan de overkant, als je dus uit je raam

---

⁴ Dit is een gesprek uit een andere aflevering dan de aflevering die in het geheel in het teken van het Rijksmuseum staat.

keek, misschien eh, eh met de pest in je lijf, stond daar dat grote museum waar je toen nog gewoon in kon en jij ging daar in om troost hè, voor troost.”

In diezelfde uitzending is ook, zoals eerder genoemd, Joost Zwagerman te gast. Voordat Van Nieuwkerk met hem in gesprek gaat, wordt eerst het filmpje getoond over het schilderij dat hij heeft gekozen. Van Nieuwkerk zegt meteen daarna: “Niet alleen Pierre Kemp, ik dacht dat Vincent van Gogh ook totaal geobsedeerd was door het Joodse bruidje [schilderij uit filmpje]?” Joost Zwagerman vertelt daar vervolgens een verhaal over. Ook dit geeft de indruk dat dit van tevoren afgesproken was, dat er al was besproken dat Zwagerman het verhaal zou gaan vertellen over hoe bijzonder Vincent van Gogh dit schilderij vond. Dit is namelijk ook het enige waar Zwagerman het in dit gesprek over heeft.

De tafelheer blijkt niet dezelfde kennis over de uitzending te bezitten als Van Nieuwkerk. Wanneer Peter Vandermeersch in deze uitzending over het Rijksmuseum vertelt: “En eh, en daarom heb ik dus in het Rijks nu dus de man gekozen van jouw koningin” [red. wijst naar Marc-Marie Huijbregts die net daarvoor had verteld over de eerste Nederlandse koningin Hortense]. De reactie van tafelheer Huijbregts maakt duidelijk dat hij hiervan nog niet op de hoogte was: “Oh!” Hij kende dus niet, zoals de presentator, de precieze kunstwerken die aan bod zouden komen.

Uit de aflevering van 6 september 2013, die is gebruikt voor de afleveringsbeschrijving, blijkt echter dat tafelheren wel bepaalde kennis over de uitzending bezitten. Van Nieuwkerk zegt hier namelijk tegen Paul de Leeuw: “Wij vertelden jou, je bent tenslotte tafelheer, dat we dit zouden doen, en toen zei je ‘Nou, dan wil ik eigenlijk meedoen’.”

Er kan dus duidelijk geconcludeerd worden dat Van Nieuwkerk voor de uitzending al weet wat er aan bod gaat komen. De uitzendingen lijken heel spontaan, maar het is duidelijk dat er van tevoren veel, zo niet alles, wordt besproken. Van Nieuwkerk is op de hoogte van de fragmenten die bekeken of beluisterd gaan worden, en ook blijkt dat het onderwerp van gesprek vooraf vastgesteld is. De tafelheren blijken hiervan minder gedetailleerd op de hoogte te zijn.

5.2.4 Houding als luisteraar/doorvragen

Het wordt als belangrijke taak gezien dat de presentator goed luistert naar wat er door de gast wordt gezegd. In de besproken literatuur wordt gezegd dat de presentator door goed te luisteren goed kan doorvragen en dit komt de kwaliteit van het gesprek ten goede.

In het eerdergenoemde citaat uit het gesprek met Ruud Gullit blijkt dat tafelheren doorvragen. Van Nieuwkerk: “Ga je ook naar, naar... Want wij hebben ook het Stedelijk,

moderne kunst.” Gullit: “Nee, maar ik bedoel, ik ging ernaartoe om ernaar te kijken...”
Tafelheer Jan Mulder vraagt nu door, hij wil graag de persoonlijke mening van Gullit horen:
“Waar gaat je liefde naartoe? Naar dit of...?”

Ook blijkt het soms nodig te zijn om met korte vragen de gast aan te sporen om te praten. Van Nieuwkerk zegt bijvoorbeeld tegen Daniël Boissevain: “Ja. Daniël, Judas?”
Boissevain: “Ja.” Van Nieuwkerk: “Zin in?” Boissevain: “Ontzettend.” Van Nieuwkerk: “Goede peer?” Boissevain: “Nee, nee, nee, nee. Judas is echt een hele toffe peer.” [Gelach]
Van Nieuwkerk: “Ja?” Vervolgens legt Boissevain uit waarom Judas volgens hem zo slecht nog niet is. Interessant is dat tafelheer Humberto Tan het gesprek diepgaander probeert te maken: “Maar als je het zo interpreteert, hè, wat betekent dat dan voor jouw zang en voor jouw acteerprestatie, als je het op die manier benadert?” Boissevain: “Nou, dat betekent voor mij, voor mijn acteerprestatie en mijn zang, dat ik het, dat ik het voor mij persoonlijk wat, wat gelaagder maak of zo, dus wat meer... Ja, eigenlijk misschien wel dingetjes erbij heb bedacht die misschien helemaal niet zo zijn, of waar andere mensen heel anders over zullen denken. Maar dan heb ik meer te spelen, voor mijzelf.” Tan: “Oké. Je maakt het leuker voor jezelf, interessanter?” Boissevain: “Ja. Ja.”

Ook wordt soms doorgevraagd wanneer de gast in eerste instantie geen antwoord op een vraag wilde geven. In twee gesprekken was hierin een opvallend verschil te zien. Toen net bekend was geworden dat Annechien Steenhuizen de nieuwe presentatrice van het achtuurjournaal zou worden, was zij te gast samen met Marcel Gelauff, hoofdredacteur van NOS nieuws. Lucille Werner was een aantal afleveringen later te gast om te praten over een awardshow die zij gaat presenteren. In het gesprek met Steenhuizen en Gelauff wordt veel meer gehamerd op antwoord. Van Nieuwkerk wil graag weten wie er nog meer in aanmerking kwamen voor de baan:

Eva Jinek, bijvoorbeeld? Is gevraagd.” Gelauff: “Ik denk dat er een aantal mensen zijn die geschikt waren voor deze baan, ook een aantal mensen binnen de NOS. Maar wie, en hoe, daar ga ik niet over praten. Dit is onze keus [wijst naar Annechien] en...” Tafeldame Claudia De Breij: “Aah!?” Van Nieuwkerk: “We gaan straks de slingers ophangen. Toch heel even, Eva Jinek is gevraagd, toch? Door u.” Gelauff: “Nee hoor, niet door mij.” (...) Gelauff: “Ik ga niet praten over anderen, we zitten hier voor Annechien vanavond.” Steenhuizen: “Zal ik anders even een deurtje verder..?” Van Nieuwkerk: “Nee, blijf even zitten, dit hoort erbij, dat weet je toch? Puur ritueel dit.” Gelauff: “Misschien is het iets ritueels ehm...” Van Nieuwkerk: “Nee, maar het is wel interessant om te merken dat u... dat...” Gelauff: “Nee, ik

snap, natuurlijk...” Van Nieuwkerk: “Dat er breder gevist is dan direct in een rode lijn naar Annechien.

En zo gaat het nog een tijd door. Ondanks dat Van Nieuwkerk op een gegeven moment zelfs zegt dat hij begrijpt dat Gelauff er niks over wil zeggen, vraagt hij daarna toch weer door. Uiteindelijk is het tafeldame Claudia De Breij die het onderwerp afsluit: “Even, ik ga jullie uit jullie lijden verlossen,” en vervolgens een vraag stelt over iets anders.

In het gesprek met Lucille Werner over dat zij de uitreiking van De Gouden Roos mag presenteren, reageert Van Nieuwkerk veel minder vasthoudend:

Moet het in, in...” Werner: “Ja, het moet wel in het Engels.” Van Nieuwkerk: “Oxford English?” Werner: “Ja. Ja, ja. Echt strak in het Engels.” Van Nieuwkerk: “En heb je dat?” Werner: “Ja, nee, dat komt goed.” Van Nieuwkerk: “Laat eens iets horen?” Werner: “Nee, nee daar heb ik geen zin in...” Van Nieuwkerk: “Goedenavond dames...” Werner: “Maar het komt echt goed.” Van Nieuwkerk: “Goedenavond dames en heren.” Werner: “Ja, nee, dat lukt dan net niet, dat is dan weer jammer.

Hier is het de presentator zelf die niet verder wil gaan op dit onderwerp of die inziet dat het geen zin heeft. Hij stelt daarom een vraag over iets anders: “Presenteer jij jezelf ook even, leg jij uit wie je bent?”

In het kader van doorvragen valt ook op dat Van Nieuwkerk regelmatig (een deel van) wat de gast zegt herhaalt om diegene aan te sporen meer te vertellen of om te controleren of hij het goed begrijpt. De Haan: “Dat dacht ik ook ja, ik kwam op Facebook, kwam ik die man tegen...” Van Nieuwkerk: “Op Facebook?” De Haan: “Op Facebook ja, kwam ik die meneer tegen met die tulband.” Ook zegt Van Nieuwkerk vaak “Hmm-hmm” en “Echt waar?”

Er kan dus geconcludeerd worden dat Van Nieuwkerk en de tafelheren bezig zijn met doorvragen. Op dit punt is het opvallend dat tafelheer Humberto Tan in het gesprek met Daniël Boissevain een goede vraag stelt waardoor het gesprek diepgaander wordt. Ook hebben we een interessant verschil gezien in de mate van vasthoudendheid tussen het gesprek met Annechien Steenhuizen en Marcel Gelauff en het gesprek met Lucille Werner.

5.2.5 Kritische houding

Een andere taak van de presentator is het kritisch zijn op uitspraken van gasten. Als een gast een opvallende uitspraak doet, is de presentator degene die hierop in zou moeten gaan. Dit bevordert de scherpte van het gesprek en zorgt er zo voor dat het leerzaam is voor kijkers. In

de besproken literatuur wordt gesteld dat kijkers zo de eerlijkste informatie krijgen, door kritische vragen gaat het gesprek verder dan enkel marketingpraatjes.

Opvallend is dat met name de tafelheren zich kritisch opstellen. Van Nieuwkerk doet dit in veel mindere mate. Tafelheer Jan Mulder stelt zich bijvoorbeeld kritisch op in het gesprek met de Veendam oud-speler en supporters. Mulder: “Nee, maar als die doorstart in dat betaald voetbal nou niet lukt hè. Als dat overhemd van Henk niet werkt. (...) Dan blijft de club toch wel bestaan als amateurvereniging, of niet?” Supporter De Groot: “Ach. Oké!” Mulder: “Of weten jullie dat niet eens?” De Groot: “Dat is dan toch anders...” Mulder: “Dat is dan toch misschien, kijk het was toch een lijdensweg! Je kunt toch beter tegen Delfszijl en Sneek voetballen dan tegen...” De Haan: “Nee Jan, nee Jan, nee! Nee! Nee! Echt niet!” Mulder: “Dit is een drama, man.”

In ditzelfde gesprek stelt Van Nieuwkerk zich juist niet kritisch op, maar eerder bemoedigend. Hij zegt tegen Henk de Haan: “Als jij denkt, ik kan de club redden, en ik wil je daarin geloven, dan heb je nog acht dagen om dat te doen. Wat is het voorstel wat je nu, je hebt nu een groot publiek, wil lanceren hier. Waarover je zegt, de club is nog niet voorbij. Het kan nog.” Hij eindigt gesprek met: “Ik wil niet, ik hóóp niet dat het de laatste keer is dat jullie het gaan zingen. Ik hoop dat Henk gelijk krijgt, dat jullie door kunnen, maar voorlopig ziet het er somber uit. Eerlijk is eerlijk.”

Ook wanneer Ruud Gullit tafelgast is, is Jan Mulder kritisch. Gullit vertelt dat hij van musea houdt. “Ben veel in Londen geweest, historisch museum ben ik geweest, British museum ben ik geweest. Die Britten hebben ook behoorlijk wat gejat in het leven [gelach], dus dat kon ik daar allemaal zien.” Tafelheer Jan Mulder: “Wij hebben ook...” Gullit: “Wij hebben ook ja...” Van Nieuwkerk gaat hier verder niet op in maar vraagt naar iets anders: “Ga je ook naar... Want we hebben ook het Stedelijk, moderne kunst.” Ook later in dat gesprek stelt de tafelheer zich kritisch op. Van Nieuwkerk: “Heb jij kunst aan de muur, Ruud? Is het...” Gullit: Nee, nee ik heb er geen verstand van. Nee, nee.” Mulder: “Je praat net heel leuk over die kunst!” Gullit: “Ja, maar dat is...” Mulder: “Je hebt geen... geen...” Gullit: “Ik heb...” Mulder: “zin om er geld aan uit te geven!” Gullit: “Maar dat is.. Nee, nee, nee, nee.” Mulder: “Naah.. dat zou je een keer moeten doen! Ook die moderne kunst, jij bent een redelijk kapitaalkrachtig iemand...” (...) “Je moet... dat is ontzettend leuk, iets uitgeven in de kunst, en niet in de Porsches.”

Eerder hebben we al gezien dat Humberto Tan als tafelheer ook een kritische houding aanneemt. In het gesprek met Prem Radhakishun en Frenk van der Linden over Dijsselbloem stelt Tan zich duidelijk kritisch op ten opzichte van Radhakishuns opvatting: “Nou ja weet je

wat het is Prem. Kijk al... of je gelijk hebt of niet, het is niet eens relevant. Want het gaat erom dat je moet werken met de mensen met wie je moet werken. En dan, als je weet welke consequenties jouw uitspraken kunnen hebben, en dat weet je als minister, dat weet je. Dan moet je dus voorzichtiger zijn in hoe je het zegt. En, en, en hij heeft gewoon een punt. Als hij geen antwoorden geeft, wat echt heel cruciaal belangrijk is in die financiële wereld, dan...”

Een ander voorbeeld van een tafelheer die zich kritisch opstelt is Giel Beelen. In de uitzending is Ron Blaauw te gast die, zoals eerder genoemd, heeft besloten zijn sterrenrestaurant te sluiten en een nieuw restaurant te openen. Beelen:

Maar eigenlijk is het dus gewoon een soort marketingstunt en heeft Joop [red. Braakhekke] wel gelijk dat je misschien sowieso wel die sterren kwijt was geraakt?” (...) “Nee, maar ik begrijp het echt niet zo. Want ik bedoel, je hebt zelf, heb je allemaal die vage menuutjes gemaakt en zo. Ik bedoel Michelin, ik ben in een tent geweest in Tokio, had twee sterren, je kon niet eens naar de wc daar. Maar daar gaat het niet om, het gaat erom dat het eten goed is. Dus ja, ik vind het een beetje als een muzikant die een prijs krijgt, en die zegt ja, ik hoef die prijs niet voor dat liedje wat ik gemaakt heb, want ja... Ik vind het echt onrespectvol eigenlijk.

Dit gaat zo nog even door. Terwijl Beelen zich kritisch opstelt, is ook hier Van Nieuwkerk juist veel milder. Hij zegt bijvoorbeeld: “Nee, maar je hebt gewoon zin in een ander restaurant.” Terwijl Blaauw dus kritische opmerkingen krijgt van Beelen, neemt Van Nieuwkerk het juist voor hem op.

Het enige moment in de bekeken afleveringen waarop ook Van Nieuwkerk zich echt kritisch opstelt, is in het gesprek met Alexander Klöpping over de bitcoin. Tafelheer Ali B: “Maar ik vraag me af hoe dat dan zit met eh ja, de belasting, hoe denkt die erover?” Klöpping: “Ja, die vinden het dus niet grappig. Want die kunnen niet meer controleren dat jij geld hebt gekregen van iemand.” Ali B: “Oké.” Klöpping: “Witwassen kun je het voor gebruiken. Maar goed, dat kan met cash geld ook hè, met cash geld kunnen we ook zonder dat iemand het kan controleren...” Van Nieuwkerk: “Nou, ik lees in de stukken, ik heb vanmiddag wel mijn huiswerk gedaan uiteraard, in al die stukken valt het woord crimineel geld.” (...) “Het is een paradijs voor de crimineel, deze munt.”

We kunnen dus stellen dat Van Nieuwkerk zich over het algemeen veel minder kritisch opstelt dan de tafelheren. In de bekeken afleveringen is hij slechts eenmaal echt

kritisch, verder komt hij juist neutraal of zelfs bemoedigend over ten opzichte van wat de gasten zeggen. Vooral de tafelheren nemen een kritische houding aan.

5.3 Houding presentator ten opzichte tafelheer en andersom

In de theorie naar aanleiding waarvan de aandachtspunten zijn opgesteld, werd geen aandacht besteed aan sidekicks. Omdat in deze thesis juist wordt gekeken naar de verhouding ten opzichte van de rollen en taken tussen de presentator en sidekick, wordt er ook aandacht besteed aan de omgang tussen deze twee. Naast het gedrag van de presentator en tafelheer als presentator en ten opzichte van de gast, is er dus ook gelet op het gedrag van de presentator ten opzichte van de tafelheren en tafeldames en andersom.

5.3.1 Gedrag presentator ten opzichte van tafelheer

Een paar momenten zijn opvallend in dit kader, waarvan twee in de uitzending dat Claudia de Breij tafeldame is. Het eerste opvallende moment is in het gesprek met medewerkers van Ecomare over het kostbare ambergris. Zij hebben dit gevonden in de maag van een aangespoelde potvis. Opvallend is dat Van Nieuwkerk een vraag van De Breij overschaduwet. De Breij vraagt: “Is die potvis nou ook heel onwel geweest? Dat ze zo’n enorm stuk, laten we aannemen dat het een meisje was, zo’n stuk eh...” Pierre Bonnet (medewerker Ecomare): “Nee, dit was een man.” Vervolgens vraagt Van Nieuwkerk: “Moeten jullie echt witte handschoenen aan?” en wordt De Breij’s vraag dus vergeten.

Later in diezelfde uitzending is er nog een opvallend moment tussen Van Nieuwkerk en tafeldame. Hier lijkt Van Nieuwkerk de kennis van De Breij te onderschatten. Blaudzun zou Nirvana onderdeel maken van zijn ideale muziekavond. Blaudzun: “Ja, dat mag niet ontbreken.” Van Nieuwkerk: “Waarom mag Nirvana niet ontbreken?” Blaudzun: “Jaa, dat is zo’n...” Van Nieuwkerk: “Leg het nog één keer uit.” Blaudzun: “Dat is gewoon...” Van Nieuwkerk: “Leg het nog een keer uit voor Claudia.” De Breij: “Haha! Alsof zij dat niet weet!” Dit is een opmerkelijke uitspraak van Van Nieuwkerk, omdat hij ervan uit kan gaan dat De Breij, onder andere werkzaam als radiodj, dit wel weet.

Een ander opvallend moment in dit kader is in de uitzending dat Gerdie Verbeet tafeldame is. Het eerste gesprek die uitzending is met Peter R. de Vries over de moord op Marianne Vaatstra. Dat gesprek verloopt gestructureerd, het is een vraaggesprek tussen Van Nieuwkerk en Peter R. de Vries. Verbeet houdt zich tijdens dit gesprek op de achtergrond, ze zegt niks maar schudt wel vaak afkeurend met haar hoofd naar aanleiding van de gruwelijke dingen die er worden verteld. Het gesprek daarna gaat over de bijzondere gitaar Les Paul

sunburst uit 1980. Van Nieuwkerk betreft Verbeet actief in dit gesprek: “Les Paul sunburst. Wat vindt u ervan?” Verbeet: “Ja, is jeugdsentiment!”

Samenvattend kunnen we dus stellen dat het betrekken van de tafelheren bij de gesprekken een aandachtspunt is voor presentator Van Nieuwkerk. Ook opvallend is het dat Van Nieuwkerk een keer over de gestelde vraag van Claudia de Breij heen praat en dat hij haar kennis op een bepaald moment lijkt te onderschatten.

5.3.2 Gedrag tafelheer ten opzichte van presentator

Naast opvallend gedrag van de presentator ten opzichte van tafelheren, zijn er ook momenten waarop het gedrag van tafelheren ten opzichte van de presentator juist opvallend is. Twee tafelheren laten zien dat zij zich bewust zijn van het strakke tijdschema van De Wereld Draait Door, maar laten desondanks ook zien zich hier niet aan te houden. Zoals eerder gezegd is Marc-Marie Huijbregts tafelheer in de uitzending over het Rijksmuseum. Huijbregts vertelt over een schilderij van de eerste Nederlandse koningin, Hortense: “En eh, en zij heeft er dus... Wat, wou je al doorgaan?” Van Nieuwkerk antwoordt: “Ja, we moeten door.” Ondanks dat Huijbregts zich kennelijk zo van bewust van de tijdsdruk was dat hij er zelf naar vroeg, maakt hij toch zijn lange verhaal af: “Nee, maar ik moet even, heel even, nog wat vertellen. Zij is dus, zij is dus degene, en haar man is dus degene, die het paleis op de Dam dus zijn gaan bewonen. Die daar van een stadhuis, een huis van hebben gemaakt. Zij vond het daar verschrikkelijk, want ze kon het raam niet open doen of dan kwam de stank naar boven en zo. En eh, eh, nou, ik, er is één klein verhaal nog over... [Gelach] Nee, toen het eenmaal daar mensen gingen wonen, Wilhelmina woonde daar, en ik had in mijn geschiedenisboek een heel klein krantenartikel staan dat Wilhelmina vroeg of de mensen op de Dam na elf uur wat stiller wouden zijn, want ze kon de slaap moeilijk vatten. [Gelach]. Nou, dat vind ik zo'n grappig beeld, dat zij uit haar raam riep van, kan het wat stiller zijn?”

Als Jan Mulder tafelheer is, gebeurt er iets soortgelijks. Van Nieuwkerk kondigt aan: “Dit is de laatste zin, want dan zijn we echt klaar.” Ruud Gullit begint aan de laatste zin: “Het schijnt dus...” Maar Mulder gaat toch ergens anders op in: “Geloof jij ook in het einde van de wereld enzo?!” Ook hij gaat dus door terwijl Van Nieuwkerk het gesprek wil afronden.

In eerste instantie lijkt dit misschien alsof ze het gezag van Van Nieuwkerk ondermijnen, maar dit hoeft niet per se de reden te zijn. Misschien krijgen tafelheren juist wel de opdracht om de uitzending een spontaan karakter te geven, of wordt er gezegd dat ze mogen praten wanneer ze willen. Het zou een onderdeel van de formule van het programma kunnen zijn.

6 Conclusie

De rollen van presentator Matthijs van Nieuwkerk en de tafelheren in *De Wereld Draait Door* staan centraal in deze masterthesis. Om deze rollen te onderzoeken zijn aandachtspunten opgesteld. Deze zijn opgesteld naar aanleiding van taken en rollen van presentatoren die in theorie van Munson (1993), Costera Meijer en Van Dijck (2001) en Botes en Langdon (2006) worden beschreven. Daarnaast zijn ze aangevuld door de onderzoeker zelf. Costera Meijer en Van Dijck beschrijven punten die de publieke kwaliteit van een talkshow bepalen. Door deze punten in acht te nemen, zorgt een presentator ervoor dat het programma waardevol is voor de maatschappij. Inwoners van een land zijn door een talkshow met publieke kwaliteit op de hoogte van wat er speelt in het land en dit is van belang voor een goed werkende democratie. Ook zorgt zo'n talkshow er door de functie van dorpsplein voor dat mensen zich betrokken voelen bij de maatschappij.

Zowel Van Nieuwkerk als de tafelheren blijken zich, bewust of onbewust, bezig te houden met de punten die zijn gerelateerd aan de publieke kwaliteit van het programma. Zo worden de gasten niet vaak onderbroken door presentator of tafelheer. Dit gebeurde slechts een aantal keer. In de besproken theorie wordt gezegd dat het ongeleefd en respectloos is om gasten niet uit te laten praten. Van Nieuwkerk en de tafelheren lijken dit echter vooral te doen om de chaos in een gesprek te beperken, het gesprek fatsoenlijk te houden of omdat zij zelf nog niet uitgepraat waren. In de praktijk kwam het onderbreken dus niet respectloos over, terwijl dat in de theorie wel zo werd gesteld.

Ook belangrijk voor de publieke kwaliteit is het serieus nemen van de gast. Dit gebeurt duidelijk, slechts eenmaal wordt een gast belachelijk gemaakt. Het is echter een tafelheer die dit doet, Van Nieuwkerk neemt zijn gasten dus altijd serieus. Hoewel er zelden gasten belachelijk gemaakt worden, zien we wel dat sommige gasten komischer worden benaderd dan andere gasten. Dit lijkt te maken te hebben met het imago en/of beroep van de gast en het gespreksonderwerp. Een duidelijk verschil tussen presentator en tafelheer is te zien op het punt van het behandelen van de gast als gespreksonderwerp. De tafelheren geven in verschillende gesprekken hun persoonlijke mening en trekken zo het gesprek en de aandacht naar zich toe. Van Nieuwkerk geeft slechts een keer in de besproken afleveringen zijn mening, maar lijkt dit vooral te doen om de gast te helpen zijn punt te verduidelijken. Van Nieuwkerk zorgt er dus voor dat hij niet het gespreksonderwerp wordt. De presentator en tafelheren hebben hun aandacht duidelijk bij de gast. Ook proberen ze de meningen van de gasten zo goed mogelijk naar voren te laten komen, Van Nieuwkerk lijkt hier echter meer dan

de tafelheren mee bezig te zijn. Wat betreft emoties valt het op dat Van Nieuwkerk hier respectvol mee omgaat. De tafelheren doen dit over het algemeen ook, maar eenmaal ging een tafelheer niet zo respectvol om met een geëmotioneerde gast. De punten die gerelateerd zijn aan publieke kwaliteit worden over het algemeen dus goed nageleefd. Zowel de presentator als de tafelheren houden zich hieraan, bewust of onbewust. Wel komt het duidelijk naar voren dat Van Nieuwkerk dit in meerdere mate doet.

De punten die de publieke kwaliteit bepalen gaan over de benadering van gasten. Er zijn echter ook aandachtspunten opgesteld om te bekijken hoe de presentator en tafelheren zich als presentator van het programma gedragen. Ook bij het bekijken van deze houding valt op dat met name Van Nieuwkerk hier mee bezig is. De rol van controleur van het gesprek neemt hij duidelijk op zich, hij stelt de vragen en zorgt ook dat alle gasten aan het woord komen. Het ingrijpen bij een erg chaotisch gesprek doen zowel presentator als tafelheren, maar alleen de presentator houdt zich ook bezig met de tijdsplanning en zorgt ervoor dat alle gasten aan bod komen. Tafelheren treden niet op als verteller en belichter; deze rol vervult alleen Van Nieuwkerk. Het is daarnaast duidelijk dat Van Nieuwkerk zich goed voorbereidt op de uitzendingen. Hij zegt zelfs een keer letterlijk dat hij zijn huiswerk doet. Ook opvallend is dat hoewel de uitzendingen altijd spontaan overkomen, er vooraf al veel besproken lijkt te zijn. Van Nieuwkerk is daarover redelijk open. Hij laat bijvoorbeeld doorschemeren dat hij op de hoogte is van welke fragmenten er precies aan bod zullen komen, maar ook van wat de gasten precies gaan vertellen. De tafelheren lijken deze kennis niet, of in ieder geval minder gedetailleerd, te hebben. Goed luisteren en doorvragen doen zowel presentator als tafelheren. In het aannemen van een kritische houding is wel weer een duidelijk verschil te zien: tafelheren zijn veel kritischer. Waar zij kritisch zijn, stelt Van Nieuwkerk zich juist veel milder op.

Van Nieuwkerk blijkt zich dus meer bezig te houden met de verschillende rollen en taken van een presentator dan de tafelheren. Bij het onderzoeken van zowel de aandachtspunten die gekoppeld zijn aan publieke kwaliteit en de houding ten opzichte van de gast, als de aandachtspunten over de houding als presentator, valt op dat Van Nieuwkerk in meerdere mate de rollen vervult. Opvallende uitzondering hierop is de kritischere houding van de tafelheren. In de besproken literatuur wordt genoemd dat een kritische houding belangrijk is voor een presentator. Het is echter mogelijk dat Van Nieuwkerk zich juist minder kritisch opstelt omdat dit al gedaan wordt door de tafelheren. Misschien is zelfs van tevoren wel afgesproken dat ze 'good cop' en 'bad cop' spelen. Of misschien zorgt de milde opstelling van Van Nieuwkerk ervoor dat er zo meer gasten aangetrokken kunnen worden. Misschien

horen de kritische opstelling van de tafelheer en de milde opstelling van Van Nieuwkerk juist wel bij het succes van het programma, willen mensen rond die tijd vooral een gezellig programma zien.

In het gedrag van de presentator ten opzichte van de tafelheren en andersom vielen slechts een aantal kleine dingen op. Allereerst zorgt Van Nieuwkerk ervoor dat de tafelheren ook bij het gesprek betrokken worden. Ook hierin stelt hij zich dus op als leider van het gesprek. In het gedrag van tafelheren ten opzichte van Van Nieuwkerk is opvallend dat twee tafelheren nog doorgaan met het gesprek terwijl Van Nieuwkerk het gesprek wil afsluiten. Het lijkt misschien alsof ze het gezag van Van Nieuwkerk ondermijnen, maar misschien is ook dit juist van tevoren afgesproken. Het zou kunnen dat er tegen tafelheren gezegd wordt dat zij altijd mogen praten wanneer ze willen, of dat ze voor een uitzending met een spontaan karakter moeten zorgen.

Het feit dat Van Nieuwkerk bewust of onbewust bezig is met de rollen die bijdragen aan de publieke kwaliteit van het programma, sluit goed aan bij de idealen van de VARA. Zoals in het theoretisch kader besproken is, is het een doel van de VARA om bij te dragen aan een samenleving waarin zoveel mogelijk burgers goed geïnformeerd zijn en aan het maatschappelijk debat deelnemen. Daarnaast streeft de VARA ernaar om bij te dragen aan een samenleving waarin veel mensen participeren in cultuur en maatschappij. Door de publieke kwaliteit van het programma in acht te houden, al is het misschien onbewust, draagt het programma bij aan zo'n samenleving. Een talkshow met publieke kwaliteit zorgt er immers voor dat burgers op de hoogte zijn van zaken die spelen op het gebied van politiek en maatschappij. Ook zorgt zo'n talkshow ervoor dat mensen goed in staat zijn een eigen mening te vormen over actuele zaken.

Een ander punt dat de VARA nastreeft is toegankelijkheid. Wellicht dat daarom met name de tafelheren zich kritisch opstellen en Van Nieuwkerk juist neutraal of bemoedigend. Dit geeft het programma een milde, vriendelijke en toegankelijke uitstraling. Wat hier ook aan kan bijdragen is het feit dat gasten, in ieder geval in de afleveringen die zijn meegenomen in de analyse, door Van Nieuwkerk nooit en door tafelheren zelden grof benaderd worden.

DWDD is, zoals we hebben gezien in het hoofdstuk infotainment, geen puur informatief programma, maar heeft wel informatieve aspecten. Het programma combineert vermaak en informatie. Van Nieuwkerk zegt in een uitzending: "Wij voeden ook op in dit programma hè." Het educatieve aspect van het programma sluit goed aan bij de functie van de

publieke omroep. Educatieve programma's ontwikkelen is een van de belangrijkste doelen van de publieke omroep.

Het onderzoek is zo secuur en transparant mogelijk uitgevoerd. Door een afgebakende lijst met aandachtspunten te maken en uitzendingen te transcriberen, is er geprobeerd zo objectief mogelijk te werk te gaan. Het feit blijft echter dat de analyse is uitgevoerd door één onderzoeker. Het is daarom een aanbeveling om te testen of het onderzoek objectief genoeg is uitgevoerd. Heeft het onderzoek dezelfde resultaten als het door andere onderzoekers uitgevoerd wordt?

Aangezien het onderzoek kwalitatief van aard is en de analyse uit acht afleveringen bestaat, zou het interessant zijn om de uitkomsten te testen aan de hand van een kwantitatief representativiteitonderzoek. Zo kan er worden gekeken hoe representatief de uitkomst van dit onderzoek is. Ook zou het interessant zijn om te kijken of mogelijke verklaringen getest kunnen worden, bijvoorbeeld de mogelijke verklaringen waarom de presentator zich minder kritisch dan de tafelheren op lijkt te stellen.

In dit onderzoek is ervoor gekozen om een bepaalde tijdspanne te analyseren. Gevolg hiervan is dat er acht afleveringen bekeken zijn met acht verschillende tafelheren. Het zou interessant zijn om in vervolgonderzoek toe te spitsen op een bepaalde tafelheer, om zo daarover een beeld te kunnen schetsen.

Ook zou het interessant zijn om te kijken naar duopresentatie. In deze thesis is er gekeken naar de rolverdeling tussen de presentator en tafelheer. Maar hoe zit dit wanneer een programma wordt gepresenteerd door twee vaste presentatoren? Is er dan ook een rolverdeling, houdt de ene presentator zich meer bezig met bepaalde punten, en de andere presentator met andere punten? Of lopen de rollen juist door elkaar?

Een beperking van het onderzoek komt voort uit de keuze voor de literatuur. De theorieën die zijn gebruikt voor het opstellen van de aandachtspunten zijn normatief en richten zich op de punten die een goede presentator zou moeten naleven. Hoe moet een goede presentator zich gedragen? Er is hiervoor gekozen omdat er zo is gefocust op de verschillende rollen die de presentator en de verschillende tafelheren kunnen vervullen en omdat er op deze manier ook naar de publieke kwaliteit is gekeken. Het is echter mogelijk dat de keuze voor deze aanpak van invloed op de uitkomst van de analyse geweest. Wanneer er juist gekozen was voor theorieën die zich richten op meer beschrijvende punten of negatieve punten, had het onderzoek misschien een andere uitkomst gehad.

Een andere beperking is de keuze om de analyse toe te spitsen op de tafelgesprekken.

Andere onderdelen van het programma, zoals de optredens en De TV Draait Door, maken dus geen deel uit van de analyse. Wellicht had het onderzoek een andere uitkomst gehad als de uitzendingen in zijn geheel mee zouden zijn genomen in het onderzoek. Door te richten op de tafelgesprekken heeft dit onderzoek inzicht geboden in hoe de presentator en tafelheren de rollen en taken van een presentator vervullen in deze gesprekken met de tafelgasten.

7 Literatuurlijst

- Bardoel, J., Vos, C., Van Vree, F., & Wijfjes, H. (2002). *Journalistieke cultuur in Nederland*. Amsterdam: University Press.
- Bignell, J., & Orlebar, J. (2005). Genre and format. In J. Bignell, & J. Orlebar (Eds.), *The television handbook* (pp. 59-72). USA & Canada: Routledge.
- Biltreyst, D., & Meers, P. (2004). *Film/TV/Genre*. Gent: Academia Press.
- Botes, J., & Langdon, J. (2006). Public radio talk show hosts and social conflict: An analysis of self-reported roles during debates and discussion. *Journal of Radio Studies*, 13.2, 266-286.
- Brants, K., & Neijens, P. (1998): The infotainment of politics. *Political Communication*, 15.2, 149-164.
- Costera Meijer, I., & Van Dijck, B. (2001). *Talk/Show: Kwaliteit en ethiek van praatprogramma's*. Amsterdam/Antwerpen: Uitgeverij L.J. van Veen.
- Creeber, G. (2001). *The television genre book*. Londen: British Film Institute.
- De Wereld Draait Door (z.j. a). *Gastendetail Nico Dijkshoorn*. Geraadpleegd 13 maart 2013 op http://dewerelddraaitdoor.vara.nl/Gastendetail.2291.0.html?&tx_ttnews%5Btt_news%5D=3280&cHash=6758322257865d1cc5de93fdd207a138
- De Wereld Draait Door (z.j. b). *Gastendetail Pieter Derks*. Geraadpleegd 18 september 2013 op http://dewerelddraaitdoor.vara.nl/Gastendetail.2291.0.html?tx_ttnews%5Btt_news%5D=25208&cHash=5a88fb23226d920c9c1460f9b0dd1a79
- De Wereld Draait Door (z.j. c). *Gastendetail Willem Duys*. Geraadpleegd 19 september 2013 op http://dewerelddraaitdoor.vara.nl/Gastendetail.2291.0.html?tx_ttnews%5Btt_news%5D=22493&cHash=1c6b241d77462ad0ad7112d5df3e9fea
- De Wereld Draait Door (z.j. d). *Rubriek DWDD Recordings*. Geraadpleegd 18 september 2013 op <http://dewerelddraaitdoor.vara.nl/Detail-DWDD->

Recordings.2289.0.html?&tx_ttnews[tt_news]=24506&cHash=3a9ed696013c23a4af7c9b25f0515cb3

Droomboek uitleg (2013). *Deeljouwdroom – Initiatief*. Geraadpleegd 19 september 2013 op <https://deeljouwdroom.nl/tabs/Initiatief>

Fourie, P.J. (2001). *Media studies: Content, audiences and production*. South Africa: Juta Education.

Geschiedenis 24 (2011). Zestig jaar talkshows. Geraadpleegd op <http://www.geschiedenis24.nl/nieuws/2011/augustus/Vierkante-Ogen-Talkshow.html>

Koefnoen (2013). Homepage. Geraadpleegd 19 september 2013 op <http://www.koefnoen.nl/>

LuckyTV (2014). Over Lucky. Geraadpleegd 6 januari 2014 op <http://www.luckytv.nl/over-lucky/>

Hermes, J., & Reesink, M. (2003). *Inleiding televisiestudies*. Amsterdam: Boom.

Munson, W. (1993). *All Talk. The talkshow in media culture*. Philadelphia: Temple University Press.

Navis, J.W. (2013, 27 juni). Tv-sterren moeten inleveren. Geraadpleegd op www.telegraaf.nl

Pleijter, A. R. J. (2006). *Typen en logica van kwalitatieve inhoudsanalyse in de communicatiewetenschap*. (Proefschrift). Geraadpleegd op <http://repository.uibn.ru.nl/bitstream/handle/2066/56967/56967.pdf>

Radio.nl (2009). Lage kijkcijfers De Zomer Draait Door. Geraadpleegd op <http://radio.nl/63880/lage-kijkcijfers-de-zomer-draait-door>.

Radio.nl (2011). Hommage aan Willem Duys in 1000ste DWDD. Geraadpleegd op <http://radio.nl/84278/hommage-aan-willem-duys-in-1000ste-dwdd>.

Rijksoverheid (z.j. a). Hervorming publieke omroep. Geraadpleegd 12 december 2013 op <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/media-en-publieke-omroep/hervorming-publieke-omroep>

Rijksoverheid (z.j. b). Taken en organisatie publieke omroep. Geraadpleegd 22 januari 2013 op <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/media-en-publieke-omroep/taken-en-organisatie-publieke-omroep>

Rijksoverheid (z.j. c). Wat voor omroepen zijn er? Geraadpleegd 22 januari 2013 op <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/media-en-publieke-omroep/vraag-en-antwoord/wat-voor-omroepen-zijn-er.html>

Rombouts, S. (2013, 10 januari). Van Nieuwkerk levert NPO 3 miljoen op. Geraadpleegd op www.thepostonline.nl/2013/01/10/van-nieuwkerk-levert-npo-3-miljoen-op/

Timberg, B., & Erler, B. (2002). *Television talk: A history of the tv talk show*. Texas: University of Texas Press.

VARA (z.j. a). Over ons – geschiedenis. Geraadpleegd 24 januari 2013 op <http://over.vara.nl/Geschiedenis.9341.0.html>

VARA (z.j. b). Over ons – missie en identiteit. Geraadpleegd 24 januari 2013 op <http://over.vara.nl/Missie-en-Identiteit.9340.0.html>

VARAgids (2009, 1 juli). De wereld is doorgedraaid.

Van der Hulst, A. (2013, 8 januari). Waar zijn de topinkomens in de publieke sector te vinden? *NRC Handelsblad*. Geraadpleegd op www.nrc.nl

Van Soest, T. (2012, 20 december). Matthijs van Nieuwkerk: 'Geen ongemakkelijk gevoel bij wat ik verdien'. *De Volkskrant*. Geraadpleegd op www.vk.nl

Afleveringen voor afleveringsbeschrijvingen

7 februari 2013 via: <http://www.uitzendinggemist.nl/afleveringen/1324343>

6 september 2013 via: <http://www.uitzendinggemist.nl/afleveringen/1364389>

Links van de uitzendingen gebruikt voor analyse

25 maart 2013, tafelheer Jan Mulder

<http://www.uitzendinggemist.nl/afleveringen/1333921>

26 maart 2013, tafelheer Humberto Tan

<http://www.uitzendinggemist.nl/afleveringen/15420226>

27 maart 2013, tafelheer Giel Beelen

<http://www.uitzendinggemist.nl/afleveringen/1334310>

28 maart 2013, tafeldame Gerdie Verbeet

<http://www.uitzendinggemist.nl/afleveringen/1334473>

2 april 2013, tafeldame Claudia de Breij

<http://www.uitzendinggemist.nl/afleveringen/15431681>

3 april 2013, tafelheer Jort Kelder

<http://www.uitzendinggemist.nl/afleveringen/1335482>

4 april 2013, tafelheer Marc-Marie Huijbregts

<http://www.uitzendinggemist.nl/afleveringen/1335679>

5 april 2013, tafelheer Ali B

<http://www.uitzendinggemist.nl/afleveringen/15431805>

Bijlage A: Tabel met gebruikte citaten en bijbehorende aflevering

Paragraaf	Gast	Tafelheer/-dame	Datum uitzending
5.1.1.1	Prem Radhakishun en Frenk van der Linden	Humberto Tan	26 maart 2013
	Herman Pleij	Gerdie Verbeet	28 maart 2013
	Alexander Klöpping	Ali B	5 april 2013
	Blaudzun	Claudia de Breij	2 april 2013
5.1.1.2	Sven Kramer	Jan Mulder	25 maart 2013
	Ruud Gullit	Jan Mulder	25 maart 2013
	Radhakishun & Van der Linden	Humberto Tan	26 maart 2013
5.1.2	Bertus Kor	Jan Mulder	25 maart 2013
5.1.2.1	Peter R. de Vries	Gerdie Verbeet	28 maart 2013
	Herman Pleij	Gerdie Verbeet	28 maart 2013
	Blaudzun	Claudia de Breij	2 april 2013
	André Rieu en André van Duin	Jort Kelder	3 april 2013
	Alexander Klöpping	Ali B	5 april 2013
5.1.3	Ron Blaauw	Giel Beelen	27 maart 2013
	Radhakishun & Van der Linden	Humberto Tan	26 maart 2013
5.1.4	Joost Zwagerman	Marc-Marie Huijbregts	4 april 2013
	Alexander Klöpping	Ali B	5 april 2013
	Hans Aarsman / Joost Zwagerman	Marc-Marie Huijbregts	4 april 2013
	Bertus Kor	Jan Mulder	25 maart 2013
5.1.5	André Rieu en André van Duin	Jort Kelder	3 april 2013
	Adriaan van Dis	Marc-Marie Huijbregts	4 april 2013
	Blaudzun	Claudia de Breij	2 april 2013
	Alexander Klöpping	Ali B	5 april 2013
	Ruud Gullit	Jan Mulder	25 maart 2013
5.1.6	Henk de Haan	Jan Mulder	25 maart 2013
	Sven Kramer	Jan Mulder	25 maart 2013
	Jan en Sander Donkers	Giel Beelen	27 maart 2013
5.2.1	SC Veendam oud-speler en supporters	Jan Mulder	25 maart 2013
	Herman Pleij	Gerdie Verbeet	28 maart 2013
	Rijksmuseum medewerkers	Jort Kelder	3 april
	Annechien Steenhuizen en Marcel Gelauff	Claudia de Breij	2 april 2013

5.2.1.2	Van der Linden en Radhakishun	Humberto Tan	26 maart 2013
	SC Veendam oud-speler en supporters	Jan Mulder	25 maart 2013
5.2.2	Jan en Sander Donkers (Wall of Sound)	Giel Beelen	27 maart 2013
	Ruud Gullit	Jan Mulder	25 maart 2013
	Ron Blaauw	Giel Beelen	27 maart 2013
	David Grifhorst	Humberto Tan	26 maart 2013
	Alexander Klöpping	Ali B	5 april 2013
5.2.3	Sven Kramer	Jan Mulder	25 maart 2013
	Jan en Sander Donkers	Giel Beelen	27 maart 2013
	Alexander Klöpping (crimineel geld)	Ali B	5 april 2013
	Blaudzun	Claudia de Breij	2 april 2013
	Ruud Gullit	Jan Mulder	25 maart 2013
	Radhakishun en Van der Linden	Humberto Tan	26 maart 2013
5.2.3.1	Jan en Sander Donkers	Giel Beelen	27 maart 2013
	Robert Kranenburg, Joost Zwagerman, Peter Vandermeersch (Rijksmuseum)	Marc-Marie Huijbregts	4 april 2013
5.2.4	Ruud Gullit	Jan Mulder	25 maart 2013
	Daniël Boissevain	Humberto Tan	26 maart 2013
	Annechien Steenhuizen & Marcel Gelauff	Claudia de Breij	2 april 2013
	Lucille Werner	Ali B	5 april 2013
	Henk de Haan (SC Veendam)	Jan Mulder	25 maart 2013
5.2.5	Henk de Haan (SC Veendam)	Jan Mulder	25 maart 2013
	Ruud Gullit	Jan Mulder	25 maart 2013
	Radhakishun en Van der Linden	Humberto Tan	26 maart 2013
	Ron Blaauw	Giel Beelen	27 maart 2013
	Alexander Klöpping	Ali B	5 april 2013
5.3.1	Medewerkers Ecomare	Claudia de Breij	2 april 2013
	Blaudzun	Claudia de Breij	2 april 2013
	Peter R. de Vries	Gerdie Verbeet	28 maart 2013
5.3.2	N.v.t.	Marc-Marie Huijbregts	4 april 2013
	Ruud Gullit	Jan Mulder	25 maart 2013

Bijlage B: Afleveringsbeschrijvingen

7 februari 2013

De uitzending begint met een shot waar Matthijs van Nieuwkerk voor de tafel staat en in het kort vertelt wat er allemaal aan bod zal komen in de uitzending. Hij noemt alle namen van de gasten en de tafelheer en zegt daarna: “Dit is de Wereld Draait Doorrrr”. Het introfilmpje met bijbehorend muziekje komt voorbij en hierna zegt Van Nieuwkerk: “Goedenavond, dit is De Wereld Draait Door van 7 februari. Meteen hierna noemt hij onderwerpen uit de actualiteit: “De politie gaat strenger kijken naar de televisieprogramma’s waar het aan gaat meewerken. Er moet meer aandacht komen voor het brede politiewerk, en minder voor gejaag op wegmisbruikers. Spijtig, vooral voor de fanatieke motoragent Charles.” Er volgt een geestig filmpje uit een tv-programma over asociale weggebruikers. Hierna vertelt Van Nieuwkerk over een optreden van de band ‘Kraftwerk’ dat de dag ervoor plaatsvond in Londen. Ook hiervan wordt een kort filmpje getoond. Vervolgens gaat Van Nieuwkerk in op ‘hamsteren’. Dit is een officieel syndroom: ‘hording’. Ook hierover wordt een geestig filmpje getoond. Een vrouw heeft een stofzuiger speciaal voor de stoelen, een stofzuiger speciaal voor de kelder, een stofzuiger voor als er iets op de grond valt, een stofzuiger voor buiten en nog drie andere exemplaren. Van Nieuwkerk sluit dit onderdeel af met: “Volgens de Duitse minister van financiën moeten bankiers die medeverantwoordelijk zijn voor de crisis lange gevangenisstraffen kunnen krijgen.” Nu wordt er een filmpje getoond waarin cabaretier Theo Maassen uitlegt wat een crisis is.

Na deze introductie volgt er een kort gesprek met de tafelheer of dame, die de kans krijgt om een actueel onderwerp te bespreken. Deze uitzending is de tafelheer Giel Beelen. Van Nieuwkerk introduceert hem met: “Giel, de muziek van de dag?” Giel Beelen vertelt dat 3fm [radiozender waar hij werkt] vanaf 8 februari een week in het teken staat van de zero’s, de periode van 2000 tot 2010. Hij laat een filmpje zien waarin zijn collega Gerard Ekdom een videoclip van zangeres Adele naspeelt. Daarna laat hij nieuwe muziek van The Partysquad horen. Ook heeft hij een fragment waarin dj Tiësto een remix van dit Nederlandstalige nummer draait in Brazilië. Vervolgens laat hij nog een paar fragmenten horen van de Nederlandse zangeres Tessa Rose Jackson. Iets meer dan de eerste zes minuten van DWDD zijn voorbij, en Van Nieuwkerk zegt: “Aan tafel!”.

Van Nieuwkerk introduceert het onderwerp van het eerste tafelgesprek. Het Franse weekblad *Paris Match* heeft een 11 pagina tellend artikel gepubliceerd waarin wordt beweerd dat het schilderij ‘L’origin du monde’ van de Franse schilder Gustave Courbet niet compleet

is. *Paris Match* beweert dat Courbet ook een hoofd en armen heeft geschilderd op hetzelfde doek, maar dat hij het doek in stukken heeft geknipt. Van Nieuwkerk: “Of het hoofd echt bij het doek hoort, is nu de vraag waar experts zich over de hele wereld zich over buigen. Wij praten erover met Joost Zwagerman.” Er wordt besproken hoe dit verhaal tot stand is gekomen en wat het betekent voor de kunstwereld als dit waar blijkt te zijn. De waarde van het schilderij en waarom het zo revolutionair was komt aan bod. Het gesprek duurt tien minuten.

Na dit gesprek komt het item ‘De Jakhalsen’ aan bod. Vandaag gaat het over uitgeverij Meulenhoff. De uitgeverij heeft zes auteurs vergeten op te geven voor belangrijke literaire prijzen. Jakhals Jelte Sondij gaat langs bij Meulenhoff en spreekt met een aantal van de auteurs. Het item duurt drie minuten. Er wordt weer overgeschakeld naar de tafel. Een nieuwe gast wordt geïntroduceerd: Wendy van Dijk komt praten over de film ‘Ushi must marry’. Waar gaat deze film over, hoe staat deze film in verhouding tot de televisieserie, hoe zijn ze er nu, na al die jaren, toe gekomen om een film te maken? Ook worden de trailer en korte fragmenten uit de film getoond. Dit gesprek duurt, net zoals het gesprek met Joost Zwagerman, tien minuten.

Van Nieuwkerk: “Straks, mis het niet, muziek van Jacco Gardner. Groots Nederlands talent. Engeland en Amerika kunnen niet wachten tot zijn debuutalbum verschijnt. En Freek Vonk belde ons! Hij wilde aandacht, hij luidt de noodklok over de grootste, mooiste en meest bedreigde salamander in Nederland, de vuursalamander. We moeten ingrijpen. Freek zegt hoe en hij laat ons en passant kennis maken met zijn huisdier Johan. Geen hond, geen kat, maar een varaan.” Zonder aankondiging wordt er eerst overgeschakeld naar het dagelijkse item ‘De TV Draait Door’. Ook komt er een ‘onvergetelijk De TV Draait Door-moment’ voorbij. Dit is een filmpje dat al eerder in deze rubriek werd getoond en toen een succes was. De TV draait door duurt vijf minuten. Hierna komt Jacco Gardner aan bod. Van Nieuwkerk introduceert hem in een halve minuut, hierna volgt gesprek tussen de twee dat ongeveer twee minuten duurt. Vervolgens geeft Gardner een optreden dat iets minder dan anderhalve minuut duurt. Meteen hierna wordt een filmpje getoond waarin wordt aangekondigd wat die avond in ‘De Wereld Leert Door’ zal worden besproken.

Het laatste tafelgesprek van de avond is aangebroken. Freek Vonk luidt de noodklok over het bestaan van de vuursalamander in Nederland. Deze wordt ernstig bedreigd. Het aantal vuursalamanders in Nederland loopt razendsnel terug. Zoals aangekondigd komt ook varaan Jacob, Vonks huisdier, aan bod. Het gesprek over Jacob duurt ongeveer twee en een halve minuut, het gesprek over de vuursalamander ongeveer zeven en een halve minuut. Ook

het gesprek met Vonk duurt in totaal dus zo'n tien minuten. Van Nieuwkerk beëindigt de uitzending af met "Half elf De Wereld Leert Door, tot zover, tot morgen." Vervolgens geeft hij de sidekick en de gasten aan tafel een hand.

Hierna wordt afgesloten met LuckyTV dat exact een minuut duurt. LuckyTV is een dagelijks item dat door Sander van de Pavert wordt gemaakt. Sinds 2005 maakt hij filmpjes voor De Wereld Draait Door. Op zijn site omschrijft Van de Pavert zijn werk als volgt: "In zijn korte filmpjes reageert Lucky op luchtige wijze op de actualiteit. Meestal maakt hij hierbij gebruik van bestaande beelden, die op onwelvoeglijke wijze worden verknipt, bewerkt en verminkt." (Site Luckymedia, 2013). Zijn bijdrage aan DWDD omschrijft hij als "Een satirische videocolumn." (Site Luckymedia, 2013). 7 februari is het een filmpje van Jeroen Dijsselbloem die voor een lege Tweede Kamer staat. Met horten en stoten brengt hij uit: "het bedrag van 550.000 euro is verdedigbaar. (...) Nou hoop ik dat ik er niet nog meer over hoeft te zeggen." Vervolgens komen er drie kamerleden binnen, waarvan één vraagt: "Ha Jeroen, alvast aan het oefenen?" Dijsselbloem: "Nee, nee, nee, ik was eh.. met mijn papieren. Ik ga nu lunchen."

6 september 2013

Ook deze aflevering begint met het shot waarbij Matthijs van Nieuwkerk voor de tafel staat. "Barbara Baarsma, Martin Visser, Matthijs Bouman, Michaël Prins, Alex Roeka, Jett Rebel, Hans Kazan, Pieter Derks, tafelheer Paul de Leeuw. Dit is De Wereld Draait Doorrrrr."

Hierna komt de intro voorbij en zegt Van Nieuwkerk: "Goedenavond, dit is De Wereld Draait Door van vrijdag 6 september." Hierna noemt hij actuele onderwerpen: "Samir A. is vandaag vrij gekomen. Hij heeft zijn straf voor het voorbereiden van een aanslag uitgezeten, maar moet van de rechter voorlopig wel in Nederland blijven en dat is mooi, want dan kan hij aan zijn eigen musical werken." Er volgt een kort fragment uit Koefnoen, [red.: Satirisch weekoverzicht aan de hand van actuele sketches, imitaties en parodieën, gemaakt door Owen Schumacher en Paul Groot (Website Koefnoen)], een liedje over Samir A. Verder wordt er gemeld dat uit onderzoek van het CBS blijkt dat het aantal claims van mensen die onterecht in de cel hebben gezeten de laatste jaren toeneemt. "Als je dan ook nog gepest wordt in de gevangenis, wil je natuurlijk gerechtigheid." Er volgt een grappig filmpje over twee bewakers in een gevangenis die de gevangenen pesten. Daarna vertelt Van Nieuwkerk over een Eindhovens raadlid dat aangifte heeft gedaan van bedreiging. De homoseksuele politicus kreeg een briefje met de tekst 'Rot op met je ziekte en met je roze zaterdag.' "Ach, dat kan natuurlijk best wel wat creatiever, zo'n bedreiging." Er volgen korte fragmenten uit films

waarop ook bedreigingen te zien zijn. Ook brengt Van Nieuwkerk nog het nieuws dat acht op de tien mensen zich in gezelschap intelligenter voordoet dan ze in werkelijkheid zijn, om er aantrekkelijker uit te zien. “Er zijn trouwens situaties waarin je niks aan intelligentie of aan hoge opleiding hebt.” Er volgt een fragment uit een cabaretshow van Emilio Guzman. Dit onderdeel duurt ongeveer drie minuten.

Van Nieuwkerk zit nu met tafelheer Paul de Leeuw op de krukken. “Paul!” “Matthijs.” “Welkom!” “Ja, leuk om hier weer te zijn.” “Jij mag het zeggen. Waar, hoe beginnen we de vrijdag?” Paul de Leeuw stipt aan dat vanavond de wedstrijd Nederland – Estland is, en dat er tegelijkertijd het programma College Tour met Frank de Boer wordt uitgezonden. Hij vindt dit raar geprogrammeerd en Van Nieuwkerk is het met hem eens. De Leeuw zegt dat er in Amerika in zo’n geval ontslagen zouden vallen. Ook vindt hij het vreemd dat het programma Knevel en Van den Brink afgelopen zomer twee weken door Andries Knevel is gepresenteerd en twee weken door Tijs van den Brink. Het programma kon daarom volgens De Leeuw beter Knevel of van den Brink heten. Op verzoek van De Leeuw wordt een fragment van de Amerikaanse serie ‘The Newsroom’ getoond. Er zijn nu iets meer dan zes minuten van DWDD voorbij en Van Nieuwkerk zegt: “Aan tafel!”

Het eerste gesprek met tafelgasten vindt plaats. De drie vooraanstaande economen Barbara Baarsma, Martin Visser en Matthijs Bouman zijn te gast. Het thema van het gesprek is: wat hebben we aan economen? Ze hebben de crisis niet kunnen voorspellen en halen ons er voorlopig ook nog niet uit. Van Nieuwkerk: “En ondertussen zakt Nederland ook deze week weer op de lijstjes waarin de waarde van de internationale economieën wordt bepaald en doen de burens het vooral beter. Populair gezegd: waar zijn de economen als je ze nodig hebt?” De economen geven hierover hun mening. Ook wordt er een fragment getoond van twee economen die de Nobelprijs hebben gewonnen. Uit de mening van deze twee Nobelprijswinnaars blijkt dat het erg moeilijk (zo niet onmogelijk) is om dingen als de economische crisis te voorspellen. Het gesprek duurt vijftien minuten.

Van Nieuwkerk: “Vandaag nog één keer de DWDD Recordings. Vanwege deze cd ‘Leef’. Een eerbetoon aan Ramses Shaffy waarop een groot aantal Nederlandse artiesten zijn liedjes zingen.” Hiervoor zijn zanger Alex Roeka en de winnaar van het programma ‘De beste singer-songwriter van Nederland’ Michaël Prins aan tafel aangeschoven. Prins vertelt over de eerste keer dat hij een nummer van Shaffy hoorde en dat hij meteen om was. Roeka vertelt over een ontmoeting met Shaffy, nadat ze in dezelfde show opgetreden hadden. Allebei zingen ze een nummer van Shaffy in hun versie. Ook Paul de Leeuw blijkt mee te doen aan de plaat. Van Nieuwkerk richt zich tot Paul de Leeuw en zegt: “Wij vertelden jou, je bent

tenslotte tafelheer, dat we dit zouden doen, en toen zei je ‘Nou, dan wil ik eigenlijk meedoen.’” Ook Paul de Leeuw zingt dus het liedje dat in zijn uitvoering op de cd komt. Dit item duurt tien minuten.

“Straks muziek, andere muziek van Jett Rebel, Pieter Derks neemt de week door en de nieuwe en volstrekt cultheld op Facebook en Twitter heet Hans Kazan. De tune van De TV Draait Door wordt gestart. Zoals in de vorige afleveringsbeschrijving al uitgelegd, is dit een item dat bestaat uit grappige, opvallende fragmenten uit andere televisieprogramma’s of soms van YouTube. Ook komt er weer een ‘onvergetelijk De TV Draait Door moment’ voorbij. De TV Draait Door duurt zes en een halve minuut. Hierna volgt Jett Rebel. Van Nieuwkerk heeft een kort gesprek van ongeveer 50 seconden met deze zanger en daarna treedt hij ongeveer een minuut op.

“Straks, de week draait door met cultheld Hans Kazan, en uiteraard Pieter Derks, eerst onze week in Soundbites. In dit item komen verschillende, hele korte, fragmenten van de uitzendingen van de afgelopen week in een filmpje aan bod. Het duurt 40 seconden. “Ja, de Week draait door, straks met Pieter Derks maar eerst Hans Kazan. Hij is hot! Zijn twitteraccount vol grappen en foto’s heeft een ware cultstatus en nu is hij ook nog een samenwerking aangegaan met de populaire en mysterieuze Kakhiel, met een aantal opmerkelijke filmpjes tot gevolg.” Er volgt een gesprek over de soort grappen van Kazan. Ook worden er een aantal voorbeelden gegeven. Dit gesprek duurt ongeveer zes minuten.

“De week..., hoe zei ik het ook alweer? De week is pas afgelopen als hij gesproken heeft! Wat is er deze zomer gebeurd? Hij is getrouwd en werd de slimste mens van Nederland. Hier is Pieterrrr Derks!” Sinds februari 2012 sluit Pieter Derks regelmatig de week af in De Wereld Draait Door met stand-up comedy (De Wereld Draait Door, z.j. b). Deze keer gaat hij bijvoorbeeld onder andere in op de situatie in Syrië. Dit item duurt precies twee en een halve minuut.

“Tot zover, tot maandag!” Na de eindtune volgt LuckyTV. Dit keer wordt de presentatie van het Droomboek [red.: Het boek dat is samengesteld naar aanleiding van de ingezonden dromen die mensen ter gelegenheid van de inhuldiging van Koning Willem-Alexander kon inzenden (Deeljouwdroom.nl, 2013, Initiatief)] op de hak genomen. Het filmpje duurt één minuut en vijftien seconden.